

MEZŐKOVÁCSHÁZA VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

II. Kötet: INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

TESTÜLETI ELFOGADÁSRA ELŐKÉSZÍTETT MUNKAVÁLTOZAT

2023. január

Készítette:
EX ANTE Tanácsadó Iroda Kft.

Farkas László

Településtervező

TT 01-6199; Tkö 01-16873

Dr. Mérei András

Projektmenedzser, terület- és
településfejlesztő geográfus

Janza Frigyes

Ügyvezető, közigazdász

Tóth Róbert

Közigazdász, területfejlesztési
szakértő

Megbízó:

Mezőkovácsháza Városi Önkormányzat

Cím: 5800, Mezőkovácsháza, Árpád u. 176..

Tel.: 06 (68) 381 011

Fax: 06 (68) 381 656

E-mail: titkarsagpolghiv@mezokovacshaza.hu

Honlap: www.mezokovacshaza.hu

Dátum: 2023. február

www.exante.hu

TARTALOMJEGYZÉK

MEZŐKOVÁCSHÁZA VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA.....	1
1 BEVEZETÉS	7
2 HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA.....	9
2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása.....	9
2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása.....	12
2.2.1 Központi városrész.....	12
2.2.2 A Szabadidő, sport városrész.....	12
2.2.3 Keleti városrész.....	13
2.2.4 Nyugati városrész.....	14
2.2.5 Ipari, gazdasági városrész.....	15
2.2.6 Reformátuskovácsközi városrész.....	16
3 JÖVŐKÉP, KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	18
3.1 A jövőkép meghatározása.....	18
3.1.1 A város jövőképe.....	18
3.2 A középtávú célrendszer bemutatása.....	19
3.2.1 Átfogó célok.....	19
3.2.2 Városi szintű középtávú tematikus célok.....	20
3.3 Városrészi szintű területi célok meghatározása.....	23
3.4 A jövőkép, az átfogó célok, illetve a tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása	25
4 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK	28
4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával.....	29
4.1.1 Reformátuskovácsközi – Városi alközpont akcióterület.....	29
4.1.2 Városközpont – Komplex városfejlesztési akcióterület.....	30
4.1.3 Borostyán fürdő – Sport és rekreációs akcióterület.....	32
4.1.4 Ipari park és környezete – Gazdaságfejlesztési akcióterület.....	33
4.1.5 Antiszegregációs akcióterület.....	34
4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósításra kerülő fejlesztések bemutatása, ütemezése.....	34
4.2.1 Reformátuskovácsközi – Városi alközpont akcióterület.....	34
4.2.2 Városközpont – Komplex városfejlesztési akcióterület.....	35
4.2.3 Borostyán fürdő – Sport és rekreációs akcióterület.....	36
4.2.4 Ipari park és környezete – Gazdaságfejlesztési akcióterület.....	36
4.2.5 Antiszegregációs akcióterület.....	37

4.3	Az akcióterületeken kívül végrehajtandó fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz	37
4.3.1	Kulcsprojektek	38
4.3.2	Hálózatos projektek	38
4.3.3	Egyéb projektek	39
4.4	A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve és ütemezése	40
4.4.1	A tervezett fejlesztések forrásigénye és ütemezése	40
4.4.2	Békés Vármegye Integrált Területi Programja és az ITS kapcsolata	44
5	ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	46
5.1	A szegregátumok bemutatása	47
5.2	Az elmúlt években tervezett, illetve megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások	49
5.3	Anti-szegregációs intézkedési terv	50
5.3.1	A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések	50
5.3.2	A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések	54
5.3.3	A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	54
5.3.4	Az Anti-szegregációs Program megvalósításának nyomon követése – monitoring	55
6	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	56
6.1	Külső összefüggések	56
6.2	Belső összefüggések	59
6.2.1	A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata	59
7	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	62
8	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	66
8.1	A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	66
8.2	Az ITS megvalósítása szervezeti kereteinek meghatározása	69
8.3	Településközi koordináció, együttműködési javaslatok	71
8.4	Monitoring rendszer kialakítása	72
8.4.1	Az output és eredmény indikátorok meghatározása	72
8.4.2	A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása	80
1.	MELLÉKLET: MEZŐKOVÁCSHÁZA VÁROS KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK 332/2015. (IX.24.) SZ. KT. HATÁROZATA A VÁROS 2014-2020-AS IDŐSZAKRA VONATKOZÓ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK ELFOGADÁSÁRÓL	83

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: A Központi városrész (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020).....	12
2. ábra: Szabadidő, sport városrész (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020).....	13
3. ábra: Keleti városrész (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020).....	14
4. ábra: Nyugati városrész (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020).....	15
5. ábra: Ipari, gazdasági városrész (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020).....	16
6. ábra: Reformátuskovácsházi városrész (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020).....	17
7. ábra: Mezőkovácsháza középtávú stratégiai célrendszere	26
8. ábra: Reformátuskovácsháza – Városi alközpont akcióterület.....	29
9. ábra: Városközpont – Komplex városfejlesztési akcióterület	30
10. ábra: Borostyán fürdő – Sport és rekreációs akcióterület	32
11. ábra: Ipari park és környezete – Gazdaságfejlesztési akcióterület	33
12. ábra: Antiszegregációs akcióterület	34
13. ábra: Mezőkovácsháza szegregátumokat bemutató térképe (forrás: KSH, illetve (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020)	46
14. ábra: 1. számú szegregátum (Forrás: KSH 2011-es népszámlálási adatok)	48
15. ábra: 2. számú szegregációval veszélyeztetett terület	49
16. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása (Forrás: Mezőkovácsháza felülvizsgált ITS-e, 2017)	80

TÁBLÁZATOK

1. táblázat: A középtávú tematikus és a területi célok kapcsolódása.....	27
2. táblázat: Akcióterületi fejlesztések	35
3. táblázat: Akcióterületi fejlesztések	36
4. táblázat: Akcióterületi fejlesztések	36
5. táblázat: Akcióterületi fejlesztések	37
6. táblázat: Akcióterületi fejlesztések	37

7. táblázat: A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai célokhoz	40
8. táblázat: A fejlesztések pénzügyi terve és ütemezése.....	43
9. táblázat: A tervezett fejlesztések illeszkedése a TOP Plusz struktúrájához	45
10. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai	51
11. táblázat: Az anti-szegregációs terv terület specifikus céljai és azok relevanciája az egyes szegregátumokban	52
12. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései	53
13. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum specifikus intézkedései.....	53
14. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése	54
15. táblázat: Külső összefüggések bemutatása	59
16. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai.....	61
17. táblázat: Kockázatok összefoglaló táblázata.....	65
18. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai	75
19. táblázat: A fejlesztések (beavatkozások) output indikátorai	79

1 BEVEZETÉS

Mezőkovácsháza Város Képviselőtestülete 350/2021. (XII. 16.) sz. kt. határozatával döntött a város integrált településfejlesztési stratégiájának és az azt megalapozó helyzetelemző dokumentum felülvizsgálatáról. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (a továbbiakban: ITS) a város középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és azok elérése érdekében tervezett tevékenységeket határozza meg az önkormányzat által jóváhagyott jövőkép és hosszú távú (15-20 év) átfogó célok alapján. Az ITS célja, hogy stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő a következő 7-8 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

A megalapozó vizsgálat „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” szóló 314/2012. (XI.8.) kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) 1. melléklete szerinti tartalommal készült el, a tervezési terület kiterjedésének és adottságainak figyelembevételével, valamint az önkormányzattal kötött szerződéssel összhangban.

A Képviselőtestület 332/2015. (IX.24.) sz. számú Kt. határozatával (1. sz. melléklet) elfogadott korábbi, 2014-2020-as időszakra vonatkozó ITS készítése, illetve annak felülvizsgálata óta eltelt években számos jogszabályi változás történt, illetve az időközben lezajlott társadalmi-gazdasági folyamatok, a városban megvalósult fejlesztések egyaránt indokoltá tették a dokumentum aktualizálását. A 2021-2027-es Európai Unió fejlesztési időszakban mind az EU, mind Magyarország új kihívásokkal szembesül. Az erre az időszakra vonatkozó kohéziós eszközrendszer, valamint a pandémia negatív hatásait orvosolni hivatott új fejlesztési eszközök ugyancsak szükségessé tették Mezőkovácsháza középtávú stratégiai dokumentumának felülvizsgálatát.

A 2021-2027-es időszakra vonatkozó megújult vármegyei fejlesztési program szakmai kereteit figyelembe véve tehát jelen, a Kormányrendelet 2. sz. melléklete alapján kidolgozott ITS rögzíti azokat a fejlesztési irányokat – és a kapcsolódó beavatkozásokat – melyek kiemelt jelentőséggel bírnak Mezőkovácsháza jövője szempontjából. A felülvizsgálat során támaszkodtunk az új megalapozó vizsgálatban leírtakra, míg az aktualizált stratégiai célrendszert támogató projektek definiálása a Kohéziós Alapokból finanszírozott új operatív programok tartalmának figyelembe vételével történt.

A fentiek alapján az ITS-ben eszközölt módosítások érintették a fejlesztések helyszínéül szolgáló akcióterületeket, amennyiben jelen dokumentum öt darab ilyen területi egység (Reformátuskovácskőháza, Városmegyer, Borostyán Fürdő, Ipari park és környezete, valamint Antiszegregációs akcióterületek) kijelölését rögzíti. A projekt csomagok (kulcsprojektek, hálózatos projektek, egyéb projektek) strukturálása a korábbiakhoz hasonló módszertannal történt, ezek ugyanakkor eltérő, immár a TOP Plusz tartalmával összhangban lévő paraméterekkel kerültek most definiálásra. A stratégia külső- és belső összefüggéseinek vizsgálata kapcsán megteremtettük az aktuális országos és vármegyei fejlesztési dokumentumokban (pl. Békés Vármegye 2021-2027-es időszakra vonatkozó ITP-je stb.) leírtakkal való összhangot, míg a kockázatok feltárása során az utóbbi évek kihívásaira (pandémia, gazdasági válság stb.) is törekedtünk válaszokat adni.

Az ITS monitoring rendszerének, és ezen belül indikátor struktúrájának módosítása során a TOP Plusz mutatóit vettük alapul oly módon, hogy azok összhangban álljanak a jelen dokumentumban rögzített beavatkozások és projektek szakmai tartalmával.

2 HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

A várost és térségét évtizedek óta kedvezőtlen demográfiai folyamatok jellemzik. Mezőkovácsháza lakossága folyamatosan csökken, 2010 és 2020 között 7,76%-kal esett vissza a lakónépesség Mezőkovácsházán, ami háromszorosa az országos népességfogyásnak, ugyanakkor nem éri el a Békés vármegyei fogyás szintjét. Ezzel párhuzamosan a lakosság korfája is idősödő tendenciát mutat, hiszen a 2020-as KSH T-Star adatokat összevetve láthattuk, hogy a mezőkovácsházai lakosságon belül a 0-14 évesek aránya az elmúlt mintegy 20 év során 5%-ot meghaladó mértékben csökkent, amely mellett a 65 év felettiek arányának növekedése is szembetűnő (5,5%). Mindez a természetes fogyás országos átlagot meghaladó mértékét vetíti előre. A népességcsökkenés másik oka az elvándorlás, melynek egyenlege ugyancsak évtizedek óta negatív a városban.

Az iskolázottság kapcsán már kedvezőbb tendenciákról lehet beszámolni, hiszen mind az általános iskolai, mind pedig a középfokú végzettséggel rendelkezők aránya nőtt a városban az elmúlt években. A foglalkoztatási mutatók Mezőkovácsházán azt mutatják, hogy a város ebből a szempontból sérülékeny területnek számít. A nyilvántartott álláskereső száma a vizsgált időszakban ugyan kedvezőbben alakult Mezőkovácsházán a járás egészére vonatkozó értékeknel, ám a kedvezőtlen folyamatok – pl. a 2019-es járvány – erőteljesebben fejtik ki negatív hatásukat a városban az országos átlaghoz viszonyítva.

Mezőkovácsháza komoly történeti hagyományokkal, erős helyi identitással rendelkező település. A város közösségei ápolják e tradíciókat, és őrzik a város múltját. A civil szervezetek közül több folyamatosan együttműködik az önkormányzattal, támogatja annak fejlesztési, értékmegőrző tevékenységét. A civil szervezetek működését nagyban befolyásolja az önkormányzat gazdasági ereje, támogató képessége ezzel együtt a jövőben – a város arculatának építése, a helyi közösségek erősítése érdekében – erre a területre továbbra is szükséges erőforrásokat csoportosítani.

A város humán infrastruktúrája alapvetően kielégíti a helyi igényeket. Az óvodai férőhelyek száma hosszabb időtávban stagnál, ezek kihasználtsága folyamatosan magas, 80% körül alakul. Az általános iskolai és középiskolai tanulók száma ugyanakkor folyamatosan csökken, amihez a bejáró tanulók számának visszaesése is társul. A szociális- és egészségügyi intézményrendszer szolgáltatásai megfelelő színvonalúak, ugyanakkor az infrastruktúra fejlesztésére a jövőben is szükséges forrást biztosítani.

Mezőkovácsháza helyi gazdasági ökoszisztémájában a kisvállalkozások dominálnak, hiányoznak a helyi gazdaságból a húzóágazatokban tevékenykedő nagyvállalatok, az olyan multinacionális cégek, melyek alvállalkozói láncokon, beszállítóikon keresztül dinamizáló hatást gyakorolhatnának egy szélesebb vállalkozói körre. A Mezőkovácsházai járásban mindemellett hagyományosan decentralizált a gazdaság, hiszen az itt található városok önálló mikrotérségi centrumként működnek. A város gazdasági ereje részben emiatt egyes mutatók tekintetében még járási viszonylatban is gyengének mondható, hiszen amint láthattuk, például az egy lakosra jutó BHÉ alakulása kapcsán is több település megelőzi a járásközpontot. A helyi gazdaság szerkezetében jelentős előremozdulást hozhat, ha az ipari parkba sikerül befektetőt vonzani. Ugyanígy

hozzájárulhat a helyi vállalkozások versenyképességének javulásához a digitális átállásban való részvétel. Bár továbbra is jelentős szerepet tölt be a város gazdaságában, a mezőgazdaság súlya mintha csökkenne, ezt jelzi a működő társas vállalkozások számának csökkenése is. A szolgáltató szektor alapvetően a helyi igényeket elégíti ki, a turizmus szerepe – a kedvező helyi adottságok ellenére – marginális, a vendégek és a vendégéjszakák száma is rendkívül alacsony. Ennek megfelelően szálláshely kapacitás sem épült ki a városban, és a turisztikai vonzerők sokszínűségének hiánya is gondot jelent. Ezen jelentős mértékben változtatna olyan lokális, vagy vármegyei rendezvények szervezése, melyek hosszabb távon jelentős látogatószámot generáló attrakciókká nőhetnek ki magukat.

A városnak a vármegye DK-i részén fontos szerepe van a közlekedés-szerkezetben, miután a város közigazgatási területén áthaladó úthálózat egyben a térségi kapcsolatok (országhatáron túlnyúló) meghatározó útvonala jelenleg és távlatban is. A település Békéscsabától 45 km-re délre található. A román határ a várostól mintegy 20 kilométerre található. Az elmúlt években megépült M43-as autópálya, valamint M44-es gyorsforgalmi út részben javította a város közúti megközelíthetőségét, ugyanakkor a helyi gazdaság fejlődésére ezek a beruházások még nem fejtettek ki közvetlen pozitív hatást.

Mezőkovácsháza Város költségvetése az elmúlt évek (2015-2018) vonatkozásában kiegyensúlyozottnak tekinthető. 2019-ben és 2020-ban ugyanakkor az önkormányzati kiadások meghaladták a bevételeket. A költségvetés helyzetének javítása a kiadások csökkentésével vagy bevételek növelésével érhető el. Az önkormányzat számára elsődleges szempont a közszolgáltatások színvonalának növelése, ami nem teszi lehetővé a működési költségek jelentős mértékű csökkentését, illetve az ehhez szükséges beruházások elhalasztását.

A helyi foglalkoztatáspolitiká markáns elemét képezi a közmunkaprogram, ami hosszabb ideje sikerrel működik Mezőkovácsházán. A helyzetelemzésben vizsgált időszakban összességében mind a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásban, mind az országos közfoglalkoztatási programban és a járási közfoglalkoztatási programban résztvevők száma csökkent Mezőkovácsházán.

Az elmúlt években Mezőkovácsháza Város Önkormányzata számos a települési környezet fejlesztését, a helyben elérhető települési szolgáltatások minőségének javítását célzó beruházást hajtott végre. Ehhez társultak azok a gazdaságfejlesztési projektek, melyek a város vonzerejét javíthatják. A városba jelentős mennyiségű Európai Unió támogatás érkezett a múltban és a 2021-2027-es fejlesztési időszakban is komoly mértékű külső forrás bevonásával lehet kalkulálni. Mezőkovácsháza gazdaságfejlesztési programja megfelelő alapot biztosít ezekhez a fejlesztésekhez.

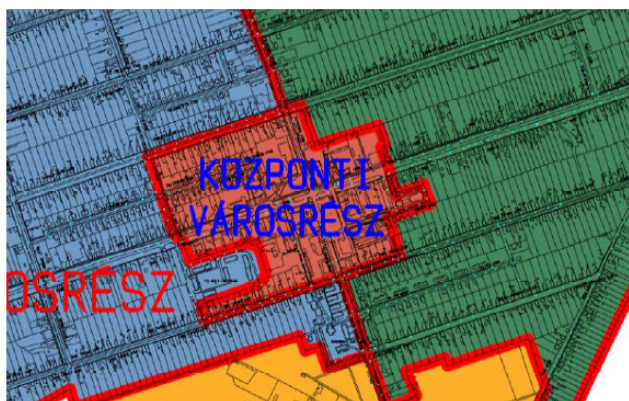
A településüzemeltetési szolgáltatások terén kulcsszereplő az önkormányzat által 2015-ben létrehozott Mezőkovácsházi Településgazdálkodási Kft. A gazdasági társaságot az alapító azzal a céllal hozta létre, hogy biztosítsa Mezőkovácsházán az önkormányzati tulajdonú lakások üzemeltetési feladatait, azaz a számviteli ügyintézését és a tulajdonos felé a havonkénti elszámolás elkészítését. A folyamatosan fejlődő cég tevékenységi köre elsőként a közmunkaprogramok koordinálásával majd az 5800 Mezőkovácsháza, 2429 helyrajzi számon nyilvántartott ipari park kezelési feladataival egészült ki. A bővülő feladatkör részeként rendszeresen a Kft. végzi az önkormányzati tulajdonú bérlakások műszaki felülvizsgálatát, a beruházási munkálatok tervezését,

lebonyolítását és műszaki ellenőrzését. Az önkormányzat megbízásából a Mezőkovácsházi Településgazdálkodási Kft. végzi a városi utak felújításának, a kerékpárutak építésének feladatait. A társaság feladatainak körébe tartozik a Vásárcsarnok, valamint a Borostyán Camping és Strandfürdő üzemeltetése is.

2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

2.2.1 Központi városrész

Mezőkovácsháza központi intézményterületét foglalja magában. Történetileg nem volt önálló városrész, településszerkezetében, utcahálózatában sem határolódik el környezetétől. A szocializmus éveinek városfejlesztése következtében azonban, funkcionális értelemben Szerkezeti tengelye az Árpád utca és az erre merőleges Alkotmány utca, ezek metszéspontjában alakult ki a parkosított Hősök tere, amely Mezőkovácsháza főterének tekinthető.

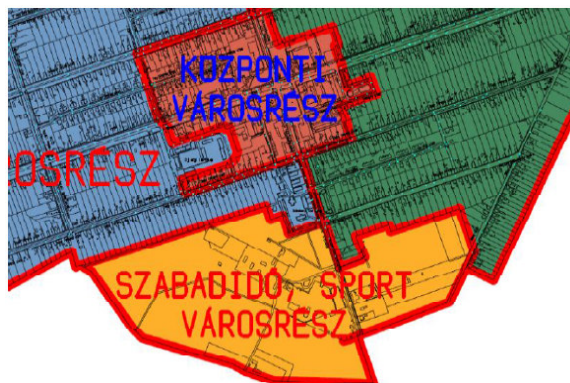
1. ábra: A Központi városrész (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020)

Parkosított területek vannak a XIX. század végén épült templom körül és az Árpád utca intézménysora előtt. A közterületek térfalai a XX. század második felének építési tradíciókat nem tisztelő beépítési módjai következtében több helyen feloldódtak, határozatlanná váltak. Különösen súlyosan sérült eredeti településszerkezete a Széchenyi lakótelep felépültével. Területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően központi vegyes területbe sorolta a Településrendezési Terv. A lakótelepi beépítések nagyvárosias lakóövezetbe kerültek, egyéb lakóterületei általában kisvárosias lakóterületek. A Központi városrészben a 2011-es népszámlálás idején 988 fő lakott 468 lakásban. A városrészben a legalacsonyabb a csak általános iskolát végzettek és legmagasabb a felsőfokú képzettséget szerettek aránya. Egyéb mutatóit tekintve is kiemelkedik Mezőkovácsházán belül. Jelentősebb gazdasági létesítmény a városrészben nem található, bár természetesen számos vállalkozást jegyeztek be területén. Megközelíthetősége, forgalmi helyzete a városon belül jó, a területén áthaladó Gyulára vezető országos út azonban környezeti terheket generál.

2.2.2 A Szabadidő, sport városrész

Mezőkovácsházának a központi intézményterülethez délről csatlakozó, alapvetően sport és rekreációs, valamint temetőterületeknek helyet adó része. Területe az Alkotmány u. 56. sz. épülettől a városhatárig terjed. Történetileg nem volt önálló városrész, településszerkezetében, utcahálózatában sem határolódik el környezetétől. Az utóbbi évtizedek városfejlesztése nyomán és

rekreációs rendeltetésű területeknek ad helyet, másik jellemző területhasználata a felhagyott temető. Szerkezeti tengelye az Alkotmány utca, amely a városközponttal köti össze közvetlenül.

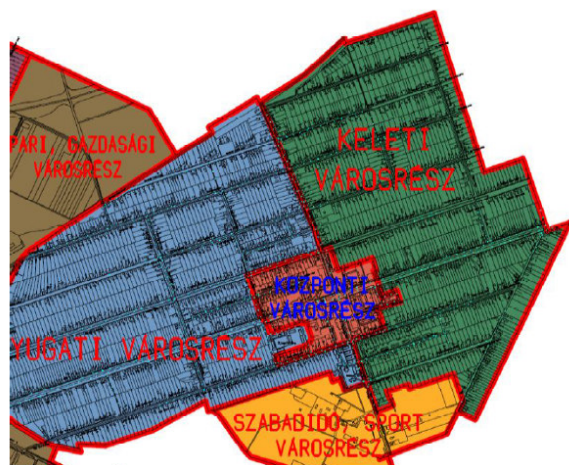
2. ábra: Szabadidő, sport városrész (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020)

Területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően különleges és üdülő területfelhasználási egységbe sorolta a Településrendezési Terv, a beépítésre szánt területek és a belterületi határ között pedig erdőterületek vannak. A városrészben valósulhat meg a mezőkovácsházi fürdő és kemping bővítése a Terv szerint. A sportterület és üdülő- és strandterület egymáshoz közeli fekvése kiváló, azonban a reformátuskovácsné városrészből nehezen elérhetők. 2022 folyamán a fürdő termálkútjának rekonstrukciója zajlik, vagyis a létesítményben folyamatosan zajlanak fejlesztések.

A lakóterületekkel alig rendelkező városrészben a 2011-es népszámlálás idején mindössze 64 fő lakott 36 lakásban. Jelentősebb gazdasági létesítmény a városrészben nem található. Megközelíthetősége, forgalmi helyzete a városon belül jó, a Gyulára vezető országos út könnyen elérhető.

2.2.3 Keleti városrész

Mezőkovácsháza kovácsházi városnegyedének az Alkotmány utcától keletre eső részét foglalja magába. Történetileg nem volt önálló városrész, településstruktúrájában, utcahálózatában sem határolódik el környezetétől. Szerkezeti tengelye az Árpád utca, az erre merőleges Alkotmány utca választja el a Nyugati városrésztől, északi határa a vasútvonal.

3. ábra: Keleti városrész (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020)

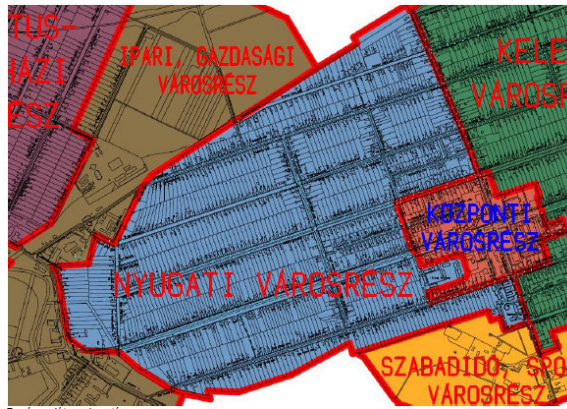
Területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően lakóterületbe sorolta a Településrendezési Terv, megtalálhatók kisvárosias, falusias és kertvárosias lakóterületek is. A városközpont közelében a Terv megteremti a beépítés sűrűsödésének elvi lehetőségét a mély telektömbök feltárásával. Az Árpád utcával határolt tömbjeinek kisebb része vegyes terület. A Keleti városrész legnagyobb részén családi házas beépítések vannak.

A Keleti városrészben a 2011-es népszámlálás idején 1515 fő lakott 759 lakásban. A városrész demográfiai és szociális mutatói jobbra megegyeznek, vagy kevéssé térnek el a városi átlagtól. Annak ellenére igaz ez, hogy itt található a KSH által azonosított egyik szegregálódó terület, de ennek kiterjedése meglehetősen kicsi, így a városrész adatait alig befolyásolja.

Jelentősebb gazdasági létesítmény a városrészben nem található, bár természetesen néhány vállalkozást bejegyeztek a területén. Megközelíthetősége, forgalmi helyzete a városon belül jó, a területén áthaladó Gyulára vezető országos út azonban környezeti terheket generál. Néhány fontos intézmény a Keleti városrész területére esik, azonban ezek sokkal inkább tartoznak a városközpont intézményi zónájába, mint a Keleti városrész zömmel lakóterületi jellegű területességébe.

2.2.4 Nyugati városrész

A városrész Mezőkovácsháza kovácsházi városnegyedének az Alkotmány utcától nyugatra eső részét foglalja magába. Történetileg nem volt önálló városrész, településszerkezetében, utcahálózatában sem határolódik el környezetétől. Szerkezeti tengelye az Árpád utca, az erre merőleges Alkotmány utca választja el a Keleti városrésztől, északi határa a vasútvonal. Keresztirányú tengely a Petőfi utca, amelytől keletre nincs harántirányú utca a városrészben, ezért a lakótömbök rendkívül nyújtottak.

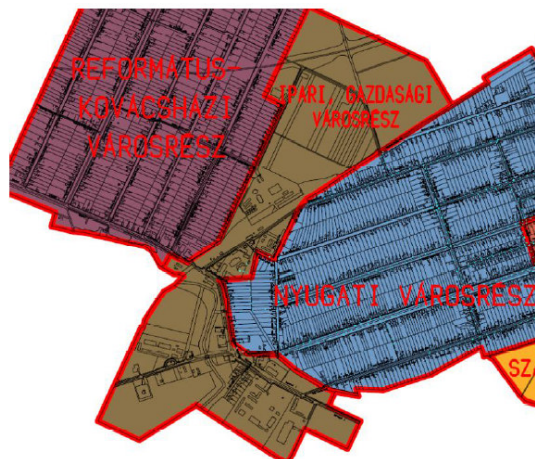
4. ábra: Nyugati városrész (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020)

Területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően lakóterületbe sorolta a Településrendezési Terv, megtalálhatók nagyvárosias (Ifjúsági lakótelep), kisvárosias, és falusias lakóterületek is. A lakótelepen kívül a városrészben általában családi házas beépítések az általánosak.

A közterületek térfalai egyes helyeken a XX. század második felének építési tradíciókat nem tisztelő beépítési módjai következtében több helyen feloldódtak, határozatlanná váltak. Különösen súlyosan sérült eredeti településszerkezete az Ifjúsági lakótelep felépültével. A városközpontoz közelében a Terv megteremti a beépítés sűrűsödésének elvi lehetőségét a mély telektömbök feltárásával. A Nyugati városrészben a 2011-es népszámlálás idején 2181 fő lakott 1054 lakásban, ezzel Mezőkovácsháza legnépesebb városrésze. A városrész demográfiai és szociális mutatói jobbára megegyeznek, vagy kevéssé térnek el a városi átlagtól. Jelentősebb gazdasági létesítmény a városrészben nem található, bár természetesen néhány vállalkozást bejegyeztek a területén. Megközelíthetősége, forgalmi helyzete a városon belül jó, a területén áthaladó Gyulára vezető országos út azonban környezeti terheket generál.

2.2.5 Ipari, gazdasági városrész

Mezőkovácsháza kovácsházi városnegyedének nyugati, zömmel gazdasági funkciójú területei és a Reformátuskovácsháza és a vasút közötti terület. A város ipari, gazdasági területei a vasútvonal két oldalán és a battonyai út mentén alakultak ki.

5. ábra: Ipari, gazdasági városrész (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020)

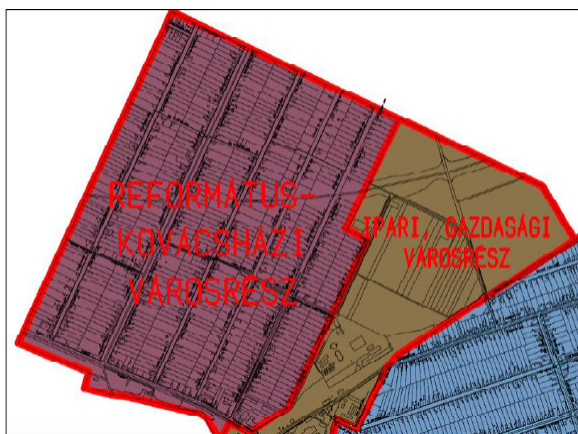
A városrész történetileg nem volt önálló, területileg alig összefüggő, három nagyobb részből áll. A Móra Ferenc utcától délre, Reformátuskovácsháza és a vasút között kialakult gazdasági területek vannak, nagyméretű ipari létesítményekkel, melyek közül kiemelkedik a gabonasiló (Tárház), melynek teherforgalma jelentős zavaró tényező. Ennek szomszédságában jelölte ki a Településrendezési Terv Mezőkovácsháza legnagyobb lakóterületi fejlesztésének helyét, mely tervi elem a realitások fényében felülvizsgálatra szorul. A fentieknek megfelelően a városrész ezen szegmensében gazdasági és lakóterületeket, erdőterületeket (véderdő) és zöldterületeket határoz meg elsősorban a Terv. A tervezett, gazdasági és lakóterületek ez ideig nem épültek be, mezőgazdasági művelés alatt állnak, csakúgy, mint a kijelölt erdőterületek is.

A városrészt, ahogy Mezőkovácsházát is, két részre szakítja a vasútvonal. A vasút és vasútállomás jelenléte valamikor gazdaságfejlesztő hatású volt, a pálya mai állapotában azonban csak - távoli - lehetőségként vehető számba. A városrész vasúttól délre eső kovácsházi felének szerkezeti tengelye az Orosháza-Battonya út, keresztengelye a gyulai út, így megközelítése, közlekedési kapcsolata a város lakóterületeivel jó, ugyanakkor a terület kellően szeparált. Beépítésre szánt területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően gazdasági területbe sorolta a Terv, a gazdasági területekbe ékelődő kedvezőtlen adottságú Rózsa utcai lakóterület és az Idősek Otthona kivételével.

Az Ipari, gazdasági városrészben a 2011-es népszámlálás idején 88 fő lakott 34 lakásban. Jelentősége Mezőkovácsháza gazdasági életében kiemelkedő, itt található a belterület ipari, gazdasági létesítményeinek meghatározó többsége. A Települészerkezeti Terv a városrészben biztosít lehetőséget a gazdasági, termelő funkciójú területek bővülésére, nagyobb területigényű vállalkozások megtelepedésére. Megközelíthetősége, forgalmi helyzete a városon belül jó, csak a Keleti városrésztől esik kissé messze, a területén áthaladó Gyulára, valamint Orosházára, Battonyára vezető országos utak azonban környezeti terhet generálnak. Bár a városrész döntően gazdasági, iparterületi jellegű, néhány fontos intézmény a területére esik.

2.2.6 Reformátuskovácsházi városrész

A valamikor önálló Reformátuskovácsháza tartozik ide. Területe az alábbi utcákra, terekre, utcaszakaszokra terjed ki: Mikes u., Rákóczi u., Táncsics u., Kodály u., Kinizsi u., Bethlen G. u., Móra u., Orosházi út.

6. ábra: Reformátuskovácsnévázi városrészt (forrás: Mezőkovácsnévázi Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020)

Az egyetlen tényleges történeti megalapozottsággal bíró városrészt. Településstruktúrája Kovácsnévázihoz nagyjában hasonló: hosszú, nyújtott tömbökből álló, mérnöki szerkezetű egykori dohánykertészség. Szerkezeti tengelye a Táncsics utca, amelynek középső szakaszán, a templom körül vannak az egykori falu legjelentősebb középületei. Eredetileg zsákfalú volt, a Táncsics utca az orosházi útra vezető bekötőút belterületi szakasza. Ez a kedvezőtlen szerkezeti adottság alig változott az idők során, a vasúton túli területekkel való összeköttetése máig rossz. A fejlesztések árnyékában élő városrészt napjainkig megőrizte tradicionális településképezének egy-egy vonását. Ahogy neve is mutatja, a történelem során népessége vallásilag, etnikailag elkülönült Mezőkovácsnéváziától. Beépítésre szánt területének legnagyobb részét az adottságoknak megfelelően falusias lakóterületbe sorolta a Településstruktúrái Terv, csak a templom körül, az egykori faluközponthban jelölve ki kisméretű vegyes területet. A rossz zöldfelület-ellátottságú városrészt mutatónak javítására átlós zöldfelületi tengely kialakítását javasolja a Terv a városrészt átszelő csatorna partjain. A Reformátuskovácsnévázi városrésztben a 2011-es népszámlálás idején 1171 fő lakott 526 lakásban. Bár területe a kovácsnévázi városrésztnek mintegy kétharmada, mégis csak a város lakosságának mintegy hatoda él itt. A szociális mutatók Mezőkovácsnévázián belül ebben a városrésztben a legrosszabbak, nem véletlen, hogy itt található a KSH által azonosított szegregálódó területek egyike. Különösen nagy a városrészt lemaradása a lakások műszaki állapotát illetően. Óriási problémája a falusi mivoltát töretlenül őrző településrésztnek, hogy szélső tömbjeiben, a Dél-békési falvak egy részéhez hasonlóan, sok házat elhagytak tulajdonosai, egész házsorok ürülnek ki, a településstruktúráét gyakorlatilag elfoszlik.

Jelentősége Mezőkovácsnévázi gazdasági életében csekély. Megközelíthetősége, forgalmi helyzete a városon belül rossz, a városközponthtól légvonalban is messzire esik, de szerkezeti kapcsolatai sem megfelelők, elsősorban a vasútvonal és a vasútállomás ebből a szemszögből kedvezőnek nem mondható diszpozíciója miatt. A városrésztben csak néhány, zömmel az önálló falusi múltból örökölt, alapellátást biztosító intézmény van.

3 JÖVŐKÉP, KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

3.1 A jövőkép meghatározása

3.1.1 A város jövőképe

A jövőkép funkcióját tekintve pozícionálja a várost a régióban, járásban, illetve vonzáskörzetében, meghatározza a társadalmi, gazdasági és épített környezetet érintő állapotot és domináns folyamatokat. A 2017-es felülvizsgált ITS-ben leírtak alapján felülvizsgált jövőkép hosszabb időtávra, jelen esetben 2035-ig kiterjedően kerül rögzítésre.

Mezőkovácsháza a hagyományaira büszke, fenntartható módon fejlődő térségi központ

Dél-Békés fejlődésének egyik kulcsa az itt található települések, és különösen a funkciókban gazdagabb városok közötti együttműködés minősége. Ennek megfelelően Mezőkovácsháza elkötelezett a térségi szereplők összefogására épülő olyan térségi felzárkóztatási program megvalósítása mellett, ahol az érdekeltek adottságaira alapozva a jövőbeni elképzelések összehangoltan, az erőforrások hatékony felhasználásával kerülnek megvalósításra. Ebben a folyamatban a város tovább erősíti lokális centrum szerepét, melyet alátámasztanak a helyi közszolgáltatási infrastruktúra minőségének javítását célzó beavatkozások, a kulturális-, sport- és rekreációs célú időtöltést szolgáló fizikai környezet fejlődése.

A települési környezet megőrzi ugyan kisvárosias jellegét, ugyanakkor megújuló, korszerű és környezeti szempontból fenntartható épület infrastruktúra tükrözi a város elköteleződését az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásainak csökkentése és a megújuló energiák hasznosításának elterjedése mellett. Az épített- és természeti környezet sokszínűségének megőrzése, megújítása, a közösségi terek fejlesztése kapcsán Mezőkovácsházán a környezeti szempontból fenntartható, klímabarát megoldások kerülnek tehát előtérbe. A zöld átálláshoz illeszkedve a városban található természeti értékek tudatos megőrzését kiegészíti a harmonikus együttélés, a kölcsönös előnyökkel járó hasznosítás, így a város megújuló és korszerű zöldfelületei ugyancsak az élhető város képét erősítik. Mezőkovácsháza tovább halad a megkezdett úton, tovább erősödik a környezettudatos szemlélet, ami a gazdaság fejlődésére is kihat.

A város gazdasága sokszínűbb, az önkormányzat és a helyi vállalkozások együttműködése dinamizálja a helyi gazdaságot. A megújuló, fenntartható és modern települési környezet vonzóbb befektetési célpont, így a városban középtávon is új cégek jelennek meg. Bővül a foglalkoztatás, és a korszerű technológiákat alkalmazó sikeresen működő cégek nagyobb mértékben tudnak hozzájárulni Mezőkovácsháza fejlődéséhez. Erősödik a turizmus, mely elsősorban a város sajátos természeti kincsére, a kiváló minőségű termálvízre és a környék aktív turisztikai lehetőségeire építve játszik a jövőben majd az eddigieknél is komolyabb szerepet. Mezőkovácsházán a digitális átállás keretében tovább erősödik az okos technológiák szerepe mind a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, mind a pedig az önkormányzat és a lakosság közötti partnerségen alapuló együttműködés terén.

A tervezett fejlesztések összességében hozzájárulnak a város népességmegtartó erejének javításához, a kedvezőtlen demográfiai tendenciákban hosszabb távon fordulat következhet be. Mezőkovácsháza ismét vonzó lakókönyezetet és munkahelyet biztosít az itt élő fiatalok számára, és egyre többen költöznek vissza a településre. A javuló egészségügyi-, oktatási-, szociális infrastruktúra egyértelmű haszonélvezői a városukra büszke mezőkovácsházi lakosok.

3.2 A középtávú célrendszer bemutatása

3.2.1 Átfogó célok

Átfogó cél 1: Élhetőbb, klímabarát és harmonikus városi környezet kialakítása

Az átfogó cél a vonzó, környezeti szempontból fenntartható városi környezet kialakítására fókuszál. A Mezőkovácsházán elérhető, a helyi igények kielégítésére messzemenőig alkalmas minőségi közszolgáltatási portfólió kialakítása egyszerre foglalja magában a fejlett infrastrukturális háttér megteremtését, és a szükséges képzett humánerőforrás biztosítását.

A vonalas infrastruktúra – csapadékvíz elvezető rendszer, önkormányzati utak, elektromos hálózat, wifi, **parkolás** stb. – környezetbarát, klímabarát és fenntartható fejlesztése, a városban található zöld hálózatok és közterületek minőségének javítása – szem előtt tartva a zöld átállás szempontrendszerét – egyszerre javítja a helyi lakosság életminőségét és járul hozzá Mezőkovácsháza vonzerejének növeléséhez. A kialakuló harmonikus, kisvárosi arculat vonzó a beköltözők számára, így fokozza a város népességmegtartó erejét, de lényeges az ide látogatók (kistérség lakossága, turisták) és a megtelepedő gazdasági szereplők szempontjából is.

Átfogó cél 2: Partnerségre alapozott, fenntartható helyi gazdasági környezet megteremtése

Az elmúlt években folyamatos fejlesztéseket hajtottak végre a Mezőkovácsházán működő vállalkozások, javult az üzleti infrastruktúra minősége is. A helyi gazdaság teljesítményének növelése azonban továbbra is feladat, melynek elsődleges feltétele a befektetőbarát környezet kialakítása mellett a helyi üzleti infrastruktúra további fejlesztése.

Mezőkovácsháza elsődleges érdeke, hogy a vonzó városi környezet elsősorban a magas hozzáadott értékű termékek előállításával, feldolgozásával foglalkozó, környezetbarát technológiákat alkalmazó vállalkozások megtelepedéséhez járuljon hozzá, mely cégek ugyanakkor az okos technológiák alkalmazásában és a digitalizációban is élen járnak. Az agrárium mellett a helyi adottságokra építő turizmus fejlesztése is kiemelt feladat, ezek az ágazatok elsősorban a munkahelyteremtő fejlesztésekkel járhatnak hozzá Mezőkovácsháza gazdaságának dinamizálásához.

Átfogó cél 3: A helyi közösségi identitás megerősítése aktív közösségi együttműködéssel

Mezőkovácsháza népességmegtartó erejének növelése rövidtávon is emeli érdek. Ehhez azonban nem elegendő a helyi infrastruktúra modernizálása, a városban elérhető közszolgáltatások minőségének javítása. Jelen átfogó cél éppen ezért prioritásnak tekinti a helyi kisközösségek közötti együttműködések erősítését, továbbá a helyi lakosság digitális kompetenciáinak fejlesztését, és fókuszba helyezi a Mezőkovácsháza hagyományaihoz szervesen illeszkedő helyi kulturális értékek és tradíciók megőrzésének támogatását is.

A cél ily módon a helyi identitástudat erősítése mellett a szegregáció csökkentéséhez, a társadalmi befogadás erősítéséhez és a szegénység elleni küzdelem a társadalmi kirekesztés visszaszorításához. Mindezekon túl jelen átfogó cél hozzájárul a digitális szakadék csökkenéséhez is.

3.2.2 Városi szintű középtávú tematikus célok

A városi szintű, 7-8 évre szóló középtávú célok alapvetően ágazati bontásban kerülnek megfogalmazásra. Az ITS 2017-es felülvizsgálata során megjelölt célokat aktualizáltuk, tartalmukat a 2021-2027-es tervezési időszakhoz igazítottuk.

T1: Egyenlő hozzáférést biztosító minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra megteremtése

A közszolgáltatások és az intézményrendszer fejlesztése hozzájárul a lakosság életminőségének, mindennapi életkörülményeinek javításához, a társadalmi elégedettség eléréséhez. Mezőkovácsháza közszolgáltatási rendszere már az elmúlt években is jelentős megújításon és racionalizáláson ment keresztül, a megkezdett folyamatokat a jövőben is folytatni szükséges, szem előtt tartva az intézményrendszer költséghatékony működtetését, és kijelölve a további intézményfelújítási tevékenységeket.

A célhoz kapcsolódó beavatkozások az elmúlt évek demográfiai és társadalmi változásai, a működtetés feltételrendszerének módosulása, illetve ezen folyamatok jövőben is folytatódó hatásainak kezelése miatt indokoltak. A meglévő intézményrendszer szinten tartása, fejlesztése és racionalizálása mellett szükséges az intézményrendszer egyes, még hiányzó elemeinek megvalósítása is. Azon intézmények és szolgáltatások esetén, ahol az ellátási körzet adminisztratív módon meghatározott és a járás településeire vagy azok egy részére terjed ki, illetve azon szegmensekben, ahol a nyújtott szolgáltatás minőségére alapozva alakult ki a város térségi szerepköre, ott is elsődleges cél a minőségi, modern és színvonalas működési környezet kialakítása, valamint a szolgáltatások minőségfejlesztése.

Összességében kijelenthető, hogy a magas szintű, a helyben élők számára egyenlő hozzáférést biztosító szolgáltatási infrastruktúra jelentős mértékben javítja a Mezőkovácsházán lakók életminőségét, és hosszabb távon növelheti a város népességvonzó képességét is.

T2: Harmonikus, klímabarát kisvárosi környezet kialakítása

A tematikus cél a természeti- és épített emberi környezet fejlesztésével, annak ökológiai fenntarthatóságával összefüggő tevékenységeket helyezi fókuszba. A vonzó városi élettér állapota alapvetően kihat Mezőkovácsháza népességmegtartó erejének alakulására, nem közömbös a

befektetések városba vonzása szempontjából, de ugyanígy a környezeti értékek megőrzése, fejlesztése, átörökítése a következő generációk számára alapvető része kell legyen a városlakók felelősségtudatos magatartásának.

A tematikus cél éppúgy felöleli a környezetvédelemmel, épített környezet védelmével kapcsolatos témákat, mint az azok fejlesztésére, kiterjesztésére, megújítására szolgáló projekteket. A modern okos technológiák alkalmazásával a folyamatosan megújuló városi környezet hatékonyan képes kiszolgálni a városban élők igényeit, képes a külső kihívásokra gyors választ adni, és vonzó helyszínt biztosítani a beruházni kívánó cégek és ezek alkalmazottai számára. A zöldfelületek átfogó, minőségi fejlesztését a kedvezőtlen éghajlati hatások minimalizálását szem előtt tartó stratégiai célkitűzés a környezet pozitív irányú alakítását, értékeinek megőrzését helyezi előtérbe. Emellett kiemelt hangsúlyt fektet a tematikus cél a vízgazdálkodáshoz kapcsolódó kék infrastruktúra (csapadékvíz hálózat stb.) minőségi megújítására is. Mindezekkel összefüggésben kiemelkedő jelentőségű a szemléletformálás szerepe, ezért a célok eléréséhez, az eredmények megtartásához fontosak egyes, szemléletformálást szolgáló „soft” elemek is.

T3: Fenntartható, környezetbarát helyi infrastruktúra megteremtése

A tematikus célkitűzés a városi alpinfrastruktúra rendszerszintű, átfogó fejlesztésére, megújítására fókuszál. Mezőkovácsháza folytatja a közösségi és egyéni közlekedés környezet- és energiatudatos összehangolt, differenciált fejlesztését. A tömegközlekedés feltételeinek fejlesztésével elsősorban a város elérhetőségének javítása a cél, amely erősíti a település térségi szerepkörét és a településrészek közötti intenzívebb belső kapcsolatrendszert. A fenntartható közlekedés szempontjából szükséges az utak és kerékpárutak felújítása, fejlesztése belterületen és külterületen egyaránt, úgy a hivatásforgalom, mint a turisztika fejlődése szempontjából is. **Kiemelt jelentőséggel bír emellett a gépjárművek növekvő száma miatt a parkolási helyzet megoldása közterületi parkolók, vagy adott esetben önkormányzati garázsok kialakításával, építésével.** Fontos további feladat, hogy a közlekedéshálózat fejlesztésével oldódjanak a közlekedés szereplői (pl. teherfuvarozók) és a lakosság közötti konfliktusok. A modern alternatív közlekedési módok elterjedésével új megközelítésmódok is érvényesülhetnek, ezek alkalmazása ugyancsak hozzájárulhat Mezőkovácsháza mint lakóhely vonzóbbá válásához.

Az energiahordozók ára a világpiacon folyamatosan emelkedik, ami az önkormányzatokra is többlet terhet ró. Az Európai Unió klímacéljainak való megfelelés szintén kihívásként, feladatként jelenik meg. A tematikus cél éppen ezért a fenntartható fejlődés elősegítésére, az energiahatékonyság növelésére, illetve a megújuló energiák alkalmazására koncentrál. Az energetikai fejlesztések mind a közszféra mind pedig a magánszféra szempontjából előtérbe kerülnek a 2021-2027-es időszakban. A környezettudatosság fontos eleme az energiatudatosság beépülése a mindennapi életbe, amely kapcsán törekedni kell az épületállomány energiatakarékosságot szolgáló felújítására, valamint működtetésére. A fejlesztéseknek a teljes vertikumot kell átfogni az épületkorszerűsítésektől az alternatív energiák alkalmazásán át az energetikai célú munkahelyek kialakításáig. Az épületek energiahatékony felújítása mellett szükséges „soft” jellegű elemek alkalmazása is ahhoz, hogy a használók szemlélete megváltozzon, és megfelelő hatékonysággal tudják kihasználni a beruházási jellegű energetikai beavatkozások teremtette korszerű műszaki háttér lehetőségeit (pl. a rendszerek optimális szabályozásával, használatával, „okos mérő eszközök” beépítésével stb.).

T4: Integráló és szolidáris város feltételrendszerének megteremtése

A szolidáris és befogadó helyi társadalom képéhez hozzátartozik a különböző társadalmi helyzetű csoportok közötti kohézió javítása és az egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség megteremtése. Az összetartó helyi társadalom alapja az erős önazonosság-tudat, amely a helyi identitás fejlesztésével kapcsolatos tevékenységek révén érhető el. Magabiztos társadalom képes végrehajtani a célul kitűzött integrációt.

Az átfogó cél új aspektusa a digitalizáció kérdése. Az adatokhoz, információhoz való egyenlő hozzáférés csak részben infrastrukturális probléma, a képzés és a megfelelő tudásátadás szintén fontos szerepet játszik a digitális szakadék megszüntetésében.

T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása

A tematikus cél a vállalkozások fejlődését, növekedését, hatékonyságuk javítását, valamint a munkaerő versenyképességét támogató beavatkozásokat helyezi előtérbe. Fontos a lehetséges vállalkozói kör figyelmének a város irányába terelése, amely eredményes gazdasági marketingtevékenységet igényel. A gazdaság infrastrukturális feltételeinek javítása magában foglalja a gazdasági célú területek úthálózatának, közműrendszerének, infokommunikációs eszközeinek, megfelelő minőségű zöldfelületi rendszereinek kialakítását, az ipari-, gazdasági területek egységes, XXI. századi arculatának megteremtését. **Ez adott esetben a meglévő ipari park bővítését is jelentheti, mintegy 6,5 ha területen.** Cél továbbá, hogy a vállalkozások működési feltételei javuljanak, ezzel is megfelelő háttérrel biztosítva a versenyképesség és működési hatékonyság növekedéséhez. Elő kell segíteni a magasabb hozzáadott értéket előállító, modern technológiákat alkalmazó vállalkozások helyben való letelepedését, de emellett a munkaintenzív ágazatok pozíciójának erősítésére is törekedni kell.

Fontos a helyi vállalkozások által előállított javak helyi fogyasztását célzó projektek kidolgozása. Cél a kistermelői piacok erősítése, az ezekre épülő közétkeztetés előtérbe helyezése, a helyben megtermelt alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel. Ezen területek fejlődése azért is fontos, mert a nagyüzemi mezőgazdasággal ellentétben nagyobb foglalkoztatás bővítő hatással rendelkeznek.

T6: A „vendégmarasztaló város” infrastrukturális háttérének biztosítása

Mezőkovácsháza kedvező adottságai ellenére a turizmus ma még nem meghatározó szektor a helyi gazdaságban. A tematikus cél az idegenforgalom és turizmus – helyi gazdaság diverzifikálását is szolgáló – fejlesztését helyezi előtérbe. Fontos az ágazat szereplőinek (pl. utazásszervezők, turisták) figyelmét a város irányába terelni, amely eredményes, település specifikus marketingtevékenységet igényel. Mezőkovácsháza idegenforgalma elsősorban a Borostyán Fürdőre építve fejleszthető, de emellett a környező alföldi táj is kedvez az aktív turizmus egyes ágainak (kerékpáros-, gyalogos-, lovas-, vadászturizmus), **de komoly vonzerőt jelenthet a vidéki hangulatot megtestesítő környezet**

(majorok, tanyak, Száraz-ér) is. Az attrakciók (pl. Babó-major) fejlesztése mellett kiemelt figyelmet kell szentelni a megfelelő szálláshely kapacitás kialakítására is.

A tematikus cél eléréséhez elengedhetetlen a térségi összefogás fejlesztése, a környék attrakcióinak, településeket átfogó „csomagban” történő megjelenítése. A cél eléréséhez szükséges a városi rekreációs, szabadidős potenciálok fejlesztése is, amelyek a városlakók igényein felül turisztikai attrakcióként szintúgy szolgálhatnak. Általában is elmondható, hogy a tematikus céllal összefüggő intézkedések, programok legtöbbször célközönsége közé tartoznak a városlakók is.

3.3 Városrészi szintű területi célok meghatározása

V1: Központi városrész – Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, a járás és a térség méltó központja

A Központi városrész Mezőkovácsháza adminisztratív és intézményi centrum területe, melynek jelentőségét funkcióellátottsága is kiemeli, bár emellett a lakófunkció szintén markánsan jelen van a területen, jellemzően lakótelepek formájában.

Területfelhasználása, a beépítés jellege meglehetősen vegyes, a lakó- és intézményterületek mellett jelentős közlekedési- és zöldterületek találhatók. Legfontosabb szerkezeti tengelyei az Árpád út és a rá merőleges Alkotmány utca, amelyek a városrész középpontjában metszik egymást. Az Árpád út városélénkítő és környezeti hatásai egyaránt jelentősek. A városrész jelenlegi funkcióját és adottságait kiteljesítő (intézményi, közterületi, közlekedési, infrastrukturális) fejlesztésével kell kialakítani a város, a járás és térség méltó központját. Fontos a műszakilag és energetikailag avult lakótelepek rekonstrukciója, a lakótelepi lakások presztízsének emelése. A városrész arculatának alakítása során törekedni kell a település- és utcaképi törések, sebhelyek kezelésére. A zöldfelületek rekonstrukciója pl. Hősök tere) kapcsán a klímabarát és környezeti szempontból fenntartható megoldások preferáltak, és ugyanez igaz a városrészben megújításra váró, adott esetben új funkcióval felruházott középület infrastruktúrára is (pl. mozi, művelődési ház).

V2: Sport és szabadidő városrész – A város határain túl is elismert idegenforgalmi, turisztikai helyszín

A városrészben alapvetően sport és rekreációs, valamint zöldfelületi- és temetőterületek találhatók. Itt működik a Borostyán Fürdő, amely kitűnő termálvízzel rendelkezik, de infrastruktúrája, szolgáltatásainak színvonala meglehetősen alacsony, ezért jelenleg csak a nyári idényben üzemel. Szintén elavult, fejlesztésre szoruló a sporttelep és a kemping. A közterületek, zöldfelületek és a temető állapota leromlott, átfogó kertészeti, zöldfelületi rekonstrukciójuk elodázhatatlan.

A városrész specifikus fejlesztési lehetősége a Borostyán Fürdő kiváló minőségű termálkincsére alapozva Mezőkovácsháza – a település határain túl is elismert - idegenforgalmi, turisztikai súlypontjának megteremtése. Az idegenforgalmi, turisztikai célú létesítmények természetesen a helyi lakosság rekreációs igényeit is szolgálják, ahogy az alapvetően a helyiek érdekében hozott intézkedések is a turizmus szolgálatába állíthatók (pl. sporttelep fejlesztés). A célállapot eléréséhez szükséges a fürdőfejlesztés mellett a közösségi rendeltetésű zöldfelületek, közterületek minőségi

fejlesztése, a rekreációs és sportlétesítmények, kemping rekonstrukciója, a szolgáltatások kínálatának bővítése, színvonaluk javítása, a szálláshely kapacitás bővítése.

V3: Keleti és Nyugati városrész – Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek

A Keleti és Nyugati városrészek területének túlnyomó része szinte monofunkciós lakóterület, kertvárosias jellegű családi házas beépítésekkel, helyenként falusias jellegű tömbökkel. Településszerkezetük monotonitását alig oldják kisebb, elsősorban foghíjakon kialakított, kertészetiileg meglehetősen rendezetlen zöldfelületek.

Az adottságok alapján a városrészek fejlesztésének specifikus célja a magas környezeti minőséget biztosító, elsősorban családi házas, kertvárosi jellegű lakóterületek létrejötte, a lakossági infrastruktúra és a köztérek klímabarát és környezeti szempontból fenntartható fejlesztése révén az életminőség javítása. A célállapot eléréséhez szükséges a közösségi rendeltetésű zöldfelületek mennyiségi és minőségi fejlesztése adott esetben okos technológiák alkalmazásával. Fontos feladat továbbá a Keleti városrészben a lévő kisebb szegregátum további fejlesztése. Az itt tervezett konkrét beavatkozások véglegesítésére azonban csak a 2022-es népszámlálás releváns adatsorainak elemzését követően kerülhet sor, az ITS felülvizsgálatának keretében.

V4: Ipari, gazdasági városrész – A helyi gazdaság katalizátorának megújítása

A város ipari, gazdasági területei az Ipari, gazdasági városrészben, a vasútvonal két oldalán és a battonyai út mentén alakultak ki. A tervezett, gazdasági területek ezidáig csak részben épültek be, így alpinfrastruktúra megújítására valamint inkubátorház kialakítására került sor. A gazdasági tevékenység jelenleg nem fedi le a rendelkezésre álló területet, jelentős barnamezős, hasznosítás nélküli telephelyek vannak. Az ipari park éppen ezért további, a város gazdasági élete szempontjából meghatározó fejlesztések potenciális helyszíne. A vasút és vasútállomás jelenléte valamikor gazdaságfejlesztő hatású volt, az állomás revitalizációja folyamatban van, ezzel együtt további fejlesztési potenciált rejt.

A városrész specifikus fejlesztési lehetősége az alapvető infrastrukturális hiányok oldásával, a mobilitás feltételeinek javításával lehetővé tenni a helyi gazdaság fejlődését szolgáló, vállalkozásokat fogadni tudó ipari-gazdasági területek kialakítását, amelyek a helyi gazdaság katalizátorai lehetnek. A létrejövő új munkahelyek megvalósulása a város alapvető érdeke céljainak megvalósításában. A gazdaságfejlesztés során lehetőség szerint preferálni kell a barnamezős területek hasznosítását, szemben a műszakilag még igénybe nem vett területek beépítésével.

V5: Reformátuskovács háza városrész – Integráció az önálló arculat megőrzésével

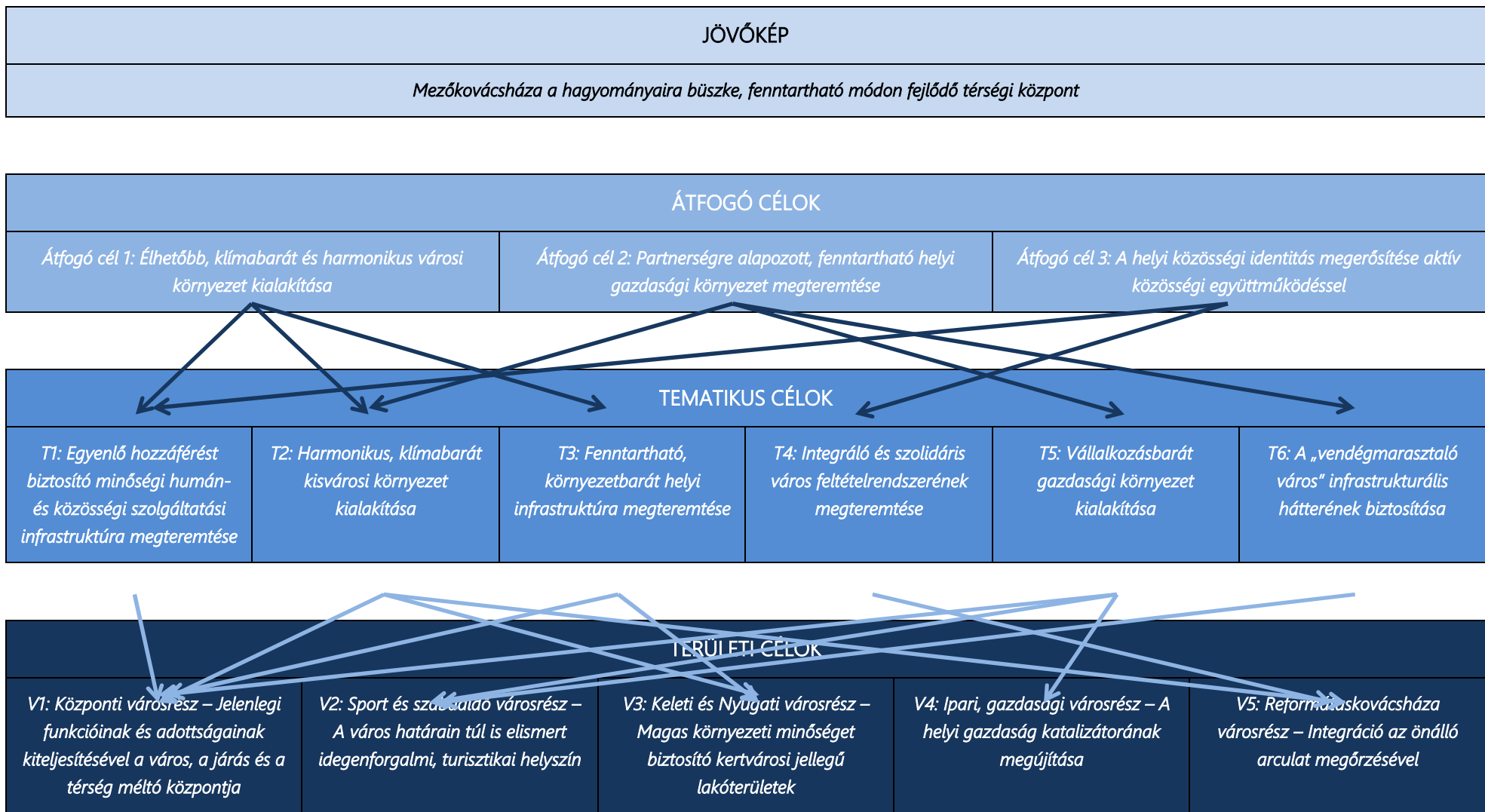
Reformátuskovács háza valamikor önálló község volt, településszerkezeti kapcsolatai Kovács házával – a vasútvonal elhelyezkedése miatt - máig erőteljes. A fejlesztések árnyékában élő városrész napjainkig megőrizte tradicionális településképeinek egy-egy vonását. Ahogy neve is mutatja, a

történelem során népessége vallásilag, etnikailag elkülönült Kovácsházától. Jelentős problémája a falusi mivoltát töretlenül őrző településrésznek, hogy szélső tömbjeiben sok házat elhagytak tulajdonosai, egész házsorok ürülnek ki, a településszövet gyakorlatilag elfoszlik. A városrész szociális mutatói kedvezőtlenek, nem véletlen, hogy itt található a KSH által azonosított szegregálódó területek egyike.

Reformátuskovácsháza specifikus fejlesztési lehetősége önálló arculatú, tradicionális falusias hangulatú, ugyanakkor magas életminőséget biztosító településrész kialakítása. Ennek keretében helyi védelem alatt álló településközpontjának fejlesztése (épített környezet és szolgáltatások színvonala) és lakóterületeinek revitalizálása szükséges, kiemelt szempont a zöldfelületi ellátottság növelése, a közösségi terek fejlesztése a településrész értékeinek kibontakoztatása mellett. Mindezekkel párhuzamosan cél – adott esetben új funkciók kialakításával – a városrész integrálása, úgy településszerkezeti (többi városrészhez való kapcsolódás), mint társadalmi vonatkozásban, különös tekintettel a szegregálódott területekre. A szegregátumban tervezett konkrét beavatkozások véglegesítésére azonban csak a 2022-es népszámlálás releváns adatsorainak elemzését követően kerülhet sor, az ITS felülvizsgálatának keretében.

3.4 A jövőkép, az átfogó célok, illetve a tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

Az alábbi ábra Mezőkovácsháza stratégiai célrendszerének struktúráját átfogó módon mutatja be.

7. ábra: Mezőkovácsháza középtávú stratégiai célrendszere

	<i>V1: Központi városrész – Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, a járás és a térség méltó központja</i>	<i>V2: Sport és szabadidő városrész – A város határain túl is elismert idegenforgalmi, turisztikai helyszín</i>	<i>V3: Keleti és Nyugati városrész – Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek</i>	<i>V4: Ipari, gazdasági városrész – A helyi gazdaság katalizátorának megújítása</i>	<i>V5: Reformátuskövácsháza városrész – Integráció az önálló arculat megőrzésével</i>
<i>T1: Egyenlő hozzáférést biztosító minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra megteremtése</i>	5	4	3	2	4
<i>T2: Harmonikus, klímabarát kisvárosi környezet kialakítása</i>	5	4	4	2	4
<i>T3: Fenntartható, környezetbarát helyi infrastruktúra megteremtése</i>	5	4	4	3	3
<i>T4: Integráló és szolidáris város feltételrendszerének megteremtése</i>	4	3	3	2	5
<i>T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása</i>	3	4	3	5	2
<i>T6: A „vendégmarasztaló város” infrastrukturális hátterének biztosítása</i>	4	5	3	1	2

1. táblázat: A középtávú tematikus és a területi célok kapcsolódása

A kapcsolódás erősségét 1-től 5-ig terjedő skálán mutatjuk be.

4 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

Az ITS a város középtávú célrendszerének felvázolásán túl tartalmazza a lényeges fejlesztési jellegű beavatkozások (programok és projektek) indikatív listáját. A projekteket a Stratégia a kidolgozásakor rendelkezésre álló információk alapján, a Stratégia által igényelt mélységben, vázlatosan és lényegre törően mutatja be. Az ITS operatív jellege nem feltételezi a projektek teljes körű és részletekbe menő kifejtését.

A projektek előzetes, koncepcionális bemutatását indokolja továbbá, hogy várhatóan a TOP Plusz, és ehhez kapcsolódva Békés vármegye 2021-2027-es időszakra vonatkozó integrált területi programja is felülvizsgálatra, aktualizálásra kerül a közeljövőben, vagyis ezekkel összhangban az ITS tartalmát is pontosítani kell majd.

Az ITS megvalósítását szolgáló beavatkozások tekintetében az alábbi projekttypusokat azonosítottuk:

- Akcióterületi projektek: Olyan, egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen végbemenő fejlesztések, amelyek egymással szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, volumenük, így várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő a kijelölt akcióterületen.
- Kulcsprojektek: A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, melyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemzően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének. "
- Hálózatos projektek: amelyek több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből állnak, a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjednek és a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik.
- Egyéb projektek: A fenti kategóriákba nem tartozó fejlesztések, amelyek lehetnek pontszerű, egy vagy több városrész, illetve a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések, amelyek között beruházási jellegű és soft elemek egyaránt szerepelhetnek.

A következőkben a fenti logikát követve mutatjuk be azon fejlesztési elképzeléseket, amelyek az ITS középtávú célrendszerében megfogalmazott célok megvalósítását szolgálják.

4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

Az akcióterületek lehatárolása a jelenleg hatályos felülvizsgált ITS-ben rögzítettekkel összhangban, ugyanakkor némi pontosítással történt. Az egyes esetekben felmerülő aktualizálás okait minden akcióterület kapcsán bemutatjuk.

4.1.1 Reformátuskovácsháza – Városi alközpont akcióterület

8. ábra: Reformátuskovácsháza – Városi alközpont akcióterület

Akcióterületet határoló utcák és objektumok

Bethlen Gábor u. – Móra Ferenc u. – Névtelen u.– Kinizsi P. u. – Rákóczi F. u. – Bethlen G. u. – Mikes K. u. – Orosházi út

Önálló akcióterületként való szerepeltetését korábban a területen megvalósítandó fontosabb fejlesztések jellegének, tematikájának hasonlósága – települési alközpont kialakítása a lakófunkció megőrzésével, fejlesztésével és területi koncentrációja, térbeli összefüggésük (szerkezetileg önálló településrész) – indokolta. Mindezekon túl Reformátuskovácsháza jó néhány égető problémával küzd, amelyek enyhítése korábban és most is időszerű (szegregáció, lakóterületek kiürülése, rossz szociális mutatók, települési funkciók leépülése, helyi identitás kérdése).

Az akcióterület kibővítésre került, hiszen bár mint látni fogjuk a tervezett fejlesztések térben koncentráltan valósulnának meg, számos tervezett kiegészítő, szoft program érintené a településrészt.

4.1.2 Városközpont – Komplex városfejlesztési akcióterület

9. ábra: Városközpont – Komplex városfejlesztési akcióterület

Akcióterületet határoló utcák és objektumok

József A. u. – Ifjúsági ltp. – Deák Ferenc u. – Árpád u.

A Városközpont akcióterület jelentős átfedést mutat a Központi városrésszel, amely Mezőkovácsháza funkciógazdag, központi elhelyezkedésű centrum területe. A városközpont intézményi funkcióihoz kapcsolódó, a Keleti városrészben elhelyezkedő közintézményekre és a Nyugati városrészben található Ifjúsági lakótelepre is kiterjed az akcióterület, azok területfelhasználási, rendeltetésbeli hasonlósága és területük összefüggése okán. Az akcióterület kijelölését központi szerepköre indokolta, a területen jelenleg is meglévő településközponti funkciók, a közelmúltban megkezdett intenzív fejlesztések és a jövőbeli fejlesztési elképzelések alapján.

A korábbi évek fejlesztési tevékenységeinek jelentős része érintette az akcióterületet. A projektek keretében számos intézmény felújítása, energetikai korszerűsítése megtörtént, de a korábban tervbe vett projektek egy jelentős részének megvalósulása még várat magára, miközben újabb fejlesztési igények is felmerültek.

A 2021-2027-es időszakban mind a digitális átállás, mind pedig a zöld átállás kapcsán új elemek jelennek meg a fejlesztések között. Mindez az akcióterület bővítését tette szükségessé. Az itt tervezett fejlesztések a már megvalósult, illetve folyamatban lévő projektekhez térben illeszkedve valósulnak meg, figyelembe véve a környezeti-, energetikai szempontokat is. A terület bővítését indokolta továbbá a helyi, közösségi programok megvalósítása,

4.1.3 Borostyán fürdő – Sport és rekreációs akcióterület

10. ábra: Borostyán fürdő – Sport és rekreációs akcióterület

Akcióterületet határoló utcák és objektumok

Battonyai út – Alkotmány u. – Béke u. – Bajcsy-Zsilinszky u. – Nyírfu u.

Mezőkovácsháza turisztikai potenciállal bíró területeit, a Borostyán Fürdő és Sporttelep környékét foglalja magába. Az akcióterület kiterjedése erős átfedést mutat a Sport, szabadidő városrészszel. Önálló akcióterületként való szerepeltetését a területen megvalósítandó fontosabb fejlesztések jellegének, tematikájának hasonlósága (idegenforgalom, turisztika, rekreáció) és területi koncentrációja, térbeli összefüggésük indokolja.

A korábbi felülvizsgált ITS a Borostyán Fürdő környékét szintén önálló akcióterületként határozta meg. A tervbe vett programok megvalósításának szándéka, a fejlesztések szinergikus hatásának érvényesíthetősége indokolja az akcióterület fenti módon történő lehatárolását. Az akcióterületen elsősorban a sporthoz (Sporttelep), rekreációhoz, fürdő-, wellness és egészségturizmushoz (Borostyán Fürdő), valamint közösségi terekhez és zöldfelületek megújításához kötődő projektek megvalósítása tervezett. Ugyancsak fontos elemet képeznek a városban hiányosságként megjelenő szálláshelyek fejlesztését célzó beavatkozások is.

Az akcióterület lehatárolása kismértékben módosult, a korábitól eltérően a Sporttelep és a Kutas-éri-csatorna környezete is részét képezi a területnek. Ennek indoka, hogy a tervezett fejlesztések hatásai ezekre a városi területekre is kiterjedhetnek.

4.1.4 Ipari park és környezete – Gazdaságfejlesztési akcióterület

11. ábra: Ipari park és környezete – Gazdaságfejlesztési akcióterület

Akcióterületet határoló utcák és objektumok

Ipari park külső kerítése – Királyhegyesi Száraz ér – Végegyházi út – Vasútvonal – Orosházi út – Bethlen G. u. – Móra Ferenc u. – Ipartelepi út – Vasútvonal – Arany J. u. – Csillag u. – Vásárhelyi S. u. – Battonyai út

Az akcióterület kijelölését a gazdaságfejlesztésnek a város közép- és hosszútávú céljai között betöltött kiemelkedő szerepe indokolja. A helyi gazdaság megerősödését szolgáló költséges infrastrukturális beruházások területi koncentrációja mindenképp szükséges. A területen már fejlődésnek indult gazdasági funkciók, a tervezett fejlesztések és a terület meglévő funkciói, adottságai egyaránt indokolják az egyéb területektől történő külön kezelést. Önálló akcióterületként való szerepeltetését a területen megvalósítandó fontosabb fejlesztések jellegének, tematikájának hasonlósága: gazdaságfejlesztés; és területi koncentrációja, térbeli összefüggésük indokolja. Az akcióterületen a helyi gazdaság élénkítését célzó, vállalkozások megtelepedését elősegítő fejlesztések megvalósítás szükséges, ennek érdekében indokolt további barnamezős területek megújítása, és az ipari park infrastrukturális feltételeinek javítása.

4.1.5 Antiszegregációs akcióterület

12. ábra: Antiszegregációs akcióterület

Akcióterületet határoló utcák és objektumok

Kinizsi P. u. – Rákóczi F. u. – Ipartelepi út – Vasútvonal – Alkotmány u. – Ady E. u. – Bem J. u. – Külső határoló út – Sármezey E. u. – Vasútvonal – Móra F. u. – Névtelen u.

A tervezett Anti-szegregációs akcióterület biztosítja, hogy önálló akcióterületként valamennyi égető társadalmi- gazdasági-környezeti problémát enyhítsen (szegregáció, lakóterületek kiürülése, rossz szociális mutatók, települési funkciók leépülése). A már évek óta tervbe vett szükséges fejlesztések megvalósításának szándéka, a kedvezőtlen társadalmi, urbanisztikai tendenciák felgyorsulása, a fejlesztések szinergikus hatásának érvényesíthetősége is indokolja az akcióterület fenti módon történő lehatárolását. A támogatások területileg koncentrált felhasználása a város középtávú fejlesztési céljainak teljes körű megvalósulását is eredményezi. A tervbe vett programok megvalósításának szándéka, a fejlesztések szinergikus hatásának érvényesíthetősége indokolja az akcióterület fenti módon történő lehatárolását.

4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósításra kerülő fejlesztések bemutatása, ütemezése

Az alábbiakban az egyes akcióterületi fejlesztéseket mutatjuk be rövid szöveges leírással és az adott projekt becsült forrásigényének rögzítésével.

4.2.1 Reformátuskovács háza – Városi alközpont akcióterület

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költség (millió Ft)
1.1	Táncsics u. 26. alatti ingatlan fejlesztése: épület infrastruktúra funkcionális megújítása, energetikai korszerűsítése	40
1.2	Táncsics u. 19. alatti ingatlan fejlesztése: épület infrastruktúra funkcionális megújítása, energetikai korszerűsítése	70
1.3.	Települési identitást erősítő helyi közösségépítő programok: a helyi közösség identitás tudatának erősítése kulturális, gasztronómiai programokkal, képzéssel.	15

2. táblázat: Akcióterületi fejlesztések

A fejlesztések megvalósulása hozzájárul az akcióterületen elérhető közösségi szolgáltatások minőségének javulásához, a helyi közösségek identitástudatának erősödéséhez. A korszerűbb épületinfrastruktúra révén az akcióterület épített környezete is minőségi változáson megy keresztül. A beruházások megvalósulása révén az önkormányzati infrastruktúra környezeti szempontból fenntarthatóbb lesz, az energiafelhasználás csökken, ami kedvező hatással van az önkormányzat kiadásaira is.

4.2.2 Városmag – Komplex városfejlesztési akcióterület

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költség (millió Ft)
2.1	Hősök tere 6., szolgáltató központ korszerűsítése: épület infrastruktúra funkcionális megújítása, energetikai korszerűsítése	87
2.2	Zöldfelületek korszerűsítése (Hősök tere): zöldfelületek megújítása, a klímaváltozásnak ellenálló növények telepítése, közterületek megújítása.	220
2.3	Közterületek megújítása (Árpád u., Árpád köz stb.): zöldfelületek megújítása, a klímaváltozásnak ellenálló növények telepítése, közterületek megújítása.	250
2.4	Mozi épületének korszerűsítése: épület infrastruktúra funkcionális megújítása, energetikai korszerűsítése	300
2.5	Művelődési ház korszerűsítése, funkcióváltással: épület infrastruktúra funkcionális megújítása, energetikai korszerűsítése (tetőcsere, villámvédelem)	100
2.6	Polgármesteri hivatal informatikai korszerűsítése,	100

	villamoshálózat fejlesztése: villamoshálózat megújítása, korszerű internetes technológiák hálózati szintű kiépítése, eszközbeszerzés.	
--	--	--

3. táblázat: Akcióterületi fejlesztések

Az akcióterületen tervezett fejlesztések várhatóan megerősítik a terület városközponti funkcióját, a megújuló infrastruktúra magas színvonalú szolgáltatásokkal várja az ide érkezőket. A fejlesztések hosszabb távon hozzájárulnak Mezőkovácsháza népességmegtartó képességének javulásához. A beruházások megvalósulása révén az önkormányzati infrastruktúra környezeti szempontból fenntarthatóbb lesz, az energiafelhasználás csökken, ami kedvező hatással van az önkormányzat kiadásaira is.

4.2.3 Borostyán fürdő – Sport és rekreációs akcióterület

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költség (millió Ft)
3.1	Kegyeleti infrastruktúra fejlesztése, temető rendezés, parkrendezés: a helyi védettségű különleges épületek helyreállítása, felújítása	100
3.2	Szálláshely fejlesztése (pl. kemping, ifjúsági tábor): szálláshely kapacitás kialakítása, a szükséges kiegészítő infrastruktúra (pl. parkolók, szociális blokk stb.) kiépítése)	800
3.3	Strandfürdő fejlesztése: fürdő kihasználtságának bővítése, egész éves használata, gyógymedence korszerűsítése, medencék fedetté tétele, gyógykezelésekre alkalmas tér kialakítása, szociális blokkok korszerűsítése, szállító kisbusz vásárlása	1 800
3.4	Parkerdő megújítása, fejlesztése: zöldfelületek megújítása, a klímaváltozásnak ellenálló növények telepítése, közterületek megújítása.	100

4. táblázat: Akcióterületi fejlesztések

Az akcióterületen megvalósítani tervezett fejlesztések révén a város gazdasági funkciója, ezen belül a turisztikai ágazat szerepe erősödik. Az új szálláshelyek lehetővé teszik, hogy a Mezőkovácsházára érkezők hosszabb ideig vegyék igénybe a fürdő megújult szolgáltatásait. A rekonstrukción átesett közterületek és zöldfelületek nem csak az akcióterületen élők, de a város teljes lakossága számára új, minőségi környezetet biztosítanak.

4.2.4 Ipari park és környezete – Gazdaságfejlesztési akcióterület

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költség
---------	------------------------------------	-------------------

		(millió Ft)
4.1	Barnamezős területek hasznosítása (pl. Vágóhíd): Új területek hasznosítása, alpinfrastruktúra kialakítása a betelepülő vállalkozások részére.	200
4.2	Ipari park infrastruktúrájának további fejlesztése, épületek teljes felújítása: Új területek hasznosítása, alpinfrastruktúra és épület infrastruktúra kialakítása a betelepülő vállalkozások részére.	1 500

5. táblázat: Akcióterületi fejlesztések

A tervezett beruházásokkal cél az elmúlt években fejlődésnek indult területen már működő és az újonnan megjelenő vállalkozások működési feltételeinek javulása, megfelelő háttérrel biztosítva a működési hatékonyság erősödéséhez. A fejlesztések megvalósulása révén az akcióterületen tovább erősödik a gazdasági funkció, lehetővé válik új, magasabb hozzáadott értéket előállító vállalkozások megjelenése.

4.2.5 Antiszegregációs akcióterület

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költség (millió Ft)
5.1	Szociális ERFA típusú épület és infrastrukturális fejlesztések: lakóépületek, közösségi terek korszerűsítése.	180
5.2	Szociális ESZA típusú szolgáltatások: képzések, kompetenciafejlesztő programok, mentor programok lebonyolítása.	350

6. táblázat: Akcióterületi fejlesztések

A lehatárolt területek egyikén sem beszélhetünk etnikai szegregációról, azonban lakhatási, megélhetési és oktatási szegregációról már igen. A lehatárolt területeken több alacsony komfortfokozatú és egyszobás lakóház található, ezek fejlesztését önerőből nem tudják finanszírozni. A tervezett fejlesztésekkel cél a lakóinfrastruktúra további fejlesztése, új minőségi közösségi infrastruktúra kialakítása, valamint a szoft programok révén többek között az itt élők munkaerő piaci esélyeinek javítása.

4.3 Az akcióterületeken kívül végrehajtandó fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz

4.3.1 Kulcsprojektek

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költség (millió Ft)
K 1.	Árpád u - Alkotmány u.: körforgalom kialakítása	100

A város közlekedési csomópontjában a forgalmas kereszteződés átalakítása körforgalommá. A projekt célja a városi közlekedés környezetbaráttá alakítása, a forgalmi terhelés csökkentése.

4.3.2 Hálózatos projektek

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költség (millió Ft)
H 1.	Belterületi utak korszerűsítése: útburkolat korszerűsítés, útalap rekonstrukció.	1 000
H 2.	Külterületi utak építése: útburkolat korszerűsítés, útalap rekonstrukció.	800
H 3.	Kerékpárút fejlesztés: kerékpárút infrastruktúra megújítása, útalap és burkolat kialakítása.	900
H 4.	Vízközmű infrastruktúra fejlesztése: csapadékvíz elvezető rendszer rekonstrukciója.	75
H 5.	Szennyvíztelep korszerűsítése: Szennyvíztelep infrastruktúrájának rekonstrukciója, bővítése.	Állami tulajdonba kerül átadásra

A gépjárműforgalomból eredő káros hatások elsősorban az Árpád út mentén éreztetik hatásukat. Ez egyrészt konfliktust teremt a közlekedés szereplői (gyalogosok, kerékpárosok, gépjárművet használók) között, másrészt káros környezeti hatásokkal is jár. A fentiek miatt hosszú távon a baleseti kockázatot csökkentő, gördülékenyen működő csomópontok létrehozása, a közösségi közlekedés előtérbe helyezése, valamint megfelelő számú parkolóhely létesítése szükséges. A közlekedés további fejlesztése a település elemi érdeke a nyugodt, kisvárosi hangulat, életminőség megőrzése miatt is. A kerékpáros infrastruktúra fejlesztése mindemellett az aktív turizmus érdekeit is szolgálja. A közlekedési fejlesztések megvalósulását segíti a projektek összehangolása, a város egészének közlekedési rendszerébe történő illesztése.

A település vonalas infrastruktúra rendszerének fenntartható fejlesztése a folyamatosan változó körülmények függvényében mindenkor fontos feladata a városnak. A technológia fejlődése, a csökkenő lakosságszám mellett is jellemzően növekvő igények kielégítése az infrastruktúra-rendszerek állandó fejlesztését, korszerűsítését követelik meg. A globális klímaváltozás hatásainak kezelése, a szélsőséges időjárási események negatív hatásainak megelőzése, a szélsőséges csapadékmennyiség zavartalan elvezetésének biztosítására való felkészülés a felszíni vízvezető rendszer fejlesztését igényli. Ugyanígy a kék infrastruktúra fejlesztéséhez kapcsolódik a

szennyvíztelep korszerűsítése is. A hatékonyan működő infrastruktúra hálózatok műszakilag átgondolt rendszert alkotnak, lokális fejlesztésük is csak a struktúra egészében gondolkozva valósítható meg célszerűen.

4.3.3 Egyéb projektek

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költség (millió Ft)
E 1.	Térségi kulturális programok lebonyolítása: hálózatos együttműködésben megvalósuló identitás erősítő programok.	50
E 2.	Településmarketing: a város természeti-, kulturális és egyéb adottságait népszerűsítő rendezvények, szakmai anyagok összeállítása, lebonyolítása.	20
E 3.	Épületek helyi védelem alá helyezése, épület infrastruktúra állagmegóvása: helyi jogszabályi környezet aktualizálása.	800
E 4.	Napközi, konyha energetikai, gépészeti korszerűsítés: épületenergetikai beavatkozások.	300
E 5.	Határmenti együttműködési és képzési programok, pilot projektek: nemzetközi együttműködés keretében megvalósuló programok.	50

A helyi, térségi identitás megőrzése fontos eleme egy település népességmegtartó erejének. A lokális közösségek támogatása, a helyi tradíciók ápolása nem csupán a városban élők életminőségének javítását, de a település hírnevének öregbítését is szolgálja. Utóbbi tovább erősíthető célzott, a helyi kulturális-, természeti- és épített értékek bemutatását célzó marketing tevékenységgel. Mezőkovácsháza nemzetközi kapcsolatrendszerének bővítésére, a külföldi jó gyakorlatok megismerésére és alkalmazására jó lehetőséget biztosítanak a 2021-2027-es időszak határmenti fejlesztési programjai is (pl. ROHU 2021-2027 Operatív Program).

Egyedi épületenergetikai beruházások, továbbá a javuló minőségű szolgáltatások (pl. védett épületek megújítása stb.) ugyancsak hozzájárulnak a városban élők életminőségének javulásához.

Az alábbi táblázat a megvalósítani tervezett projektek és a középtávú városi célok (tematikus célok) kapcsolódását mutatja be.

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Akcióterületi projektek	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Egyéb projektek
T1: Egyenlő hozzáférést biztosító minőségi humán- és	1.1, 1.2, 2.1, 2.6, 3.1	NR		

közösségi szolgáltatási infrastruktúra megteremtése				
T2: Harmonikus, klímabarát kisvárosi környezet kialakítása	2.2., 2.3, 3.4	NR	H 4., H 5.	
T3: Fenntartható, környezetbarát helyi infrastruktúra megteremtése	2.4, 2.5,	NR	H 1., H 2., H 3.,	E 3., E 4.
T4: Integráló és szolidáris város feltételrendszerének megteremtése	1.3, 5.1, 5.2	NR		E 5.
T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása	4.1, 4.2	NR		
T6: A „vendégmarasztaló város” infrastrukturális hátterének biztosítása	3.2, 3.3	NR		E 1., E 2.

7. táblázat: A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégiai célokhoz

4.4 A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve és ütemezése

4.4.1 A tervezett fejlesztések forrásigénye és ütemezése

A felülvizsgált ITS-ben kitűzött célok megvalósítását szolgáló fejlesztések finanszírozására elsősorban Európai Unió kohéziós forrásokon, vagyis ágazati és területi operatív programokon keresztül, valamint adott esetben határmenti együttműködések keretében nyílik lehetőség. A 2021-2027-es Európai Unió fejlesztési ciklus releváns operatív programjai közül ki kell emelni a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz-t (TOP Plusz), és emellett potenciális finanszírozók a GINOP Plusz, (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz), a KEHOP Plusz (Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz) és a VP Plusz (Vidékfejlesztési Program Plusz) forrásai.

Jelen fejlesztési ciklus eleje egybe esett időben a koronavírus járvány kitörésével, majd a nemzetközi energiaválság kitörésével. A klímaválság és az energiahordozók drágulása, a pandémia hatásaként értelmezhető nemzetközi szállítói problémák, vagy a rohamosan emelkedő építőipari árak csupán néhány a felmerülő kockázatok közül, melyekre megoldást kell találni. A fejlesztéspolitika szereplői egyszerre tehát több kihívással is szembesülnek, és a felmerülő problémákra új fejlesztési keretrendszerben kell a megfelelő választ megtalálni. Ennek megfelelően a 2021-2027-es időszakra

rendelkezésre álló kohéziós források mellett az Európai Unió által kidolgozott Next Generation EU program (Európai Helyreállítási Eszköz) is a járvány kedvezőtlen hatásainak csökkentését, az EU megerősítését tűzte ki célul.

A 2021-2027 közötti EU-s támogatási időszakban Mezőkovácsháza szempontjából is kiemelt figyelmet érdemel a TOP források új eljárás szerinti felhasználása, melyhez stratégiai keretet a megyék széles partnerség keretében összeállított integrált területi programja biztosít.

A Békés Vármegyei Területfejlesztési Programban részletezett partnerségi folyamat lezárását követően elfogadásra került Békés Vármegye Területfejlesztési Koncepciója egyeztetési munkaanyaga, majd ennek egyeztetett verziója, majd a vármegyei területfejlesztési program 2021. áprilisában lett a közgyűlés által elfogadva. Békés Vármegye Integrált Területi Programjának célrendszere és beavatkozási logikája e két, társadalmi egyeztetésen átesett szakmai anyagra épül. A végleges Békés Vármegyei Területfejlesztési Koncepciót és Programot a vármegyei közgyűlés elnöke 60/2021 (V.17) számú határozatával fogadta el.

Projekt	Összköltség (millió Ft)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Táncsics u. 26. alatti ingatlan fejlesztése	40	0	40	0	0	0	0
Táncsics u. 19. alatti ingatlan fejlesztése	70	0	70	0	0	0	0
Települési identitást erősítő helyi közösségépítő programok	15	0	10	5	0	0	0
Hősök tere 6., szolgáltató központ korszerűsítése	87	0	87	0	0	0	0
Zöldfelületek korszerűsítése (Hősök tere)	220	0	100	100	20	0	0
Közterületek megújítása	250	0	100	100	50		
Mozi épületének korszerűsítése	300	0		200	100	0	0
Művelődési ház korszerűsítése, funkcióváltással	100	0	0	0	100	0	0
Polgármesteri hivatal korszerűsítése	100	0	0	100	0	0	0
Kegyeleti infrastruktúra fejlesztése	100	0	0	0	50	50	0
Szálláshely fejlesztése	800	0	200	200	200	200	
Strandfürdő fejlesztése	1 800	0	0	300	500	500	500
Parkerdő megújítása, fejlesztése	100	0	100	0	0	0	0
Barnamezős területek hasznosítása	200	0	0	100	100	0	0

Ipari park infrastruktúrájának fejlesztése	1 500	0	200	200	500	500	300
Szociális ERFA típusú épület és infrastrukturális fejlesztések	180	0	180	0	0	0	0
Szociális ESZA típusú szolgáltatások	350	0	0	100	100	150	0
Árpád u - Alkotmány u körforgalom	100	0	0	100	0	0	0
Belterületi utak korszerűsítése	1 000	0	200	300	300	200	0
Külterületi utak építése	800	0	0	400	400	0	0
Kerékpárút fejlesztés	900	0	300	300	300	0	0
Vízközmű infrastruktúra fejlesztése	75	0	75	0	0	0	0
Szennyvíztelep korszerűsítése	NR	0	0	0	0	0	0
Térségi kulturális programok lebonyolítása	50	0	0	50	0	0	0
Településmarketing	20	0	10	10	0	0	0
Épületek helyi védelem alá helyezése, épület infrastruktúra állagmegóvása	800	0	0	200	200	200	200
Napközi, konyha energetikai, gépészeti korszerűsítés	300	0	200	100	0	0	0
Határmenti együttműködési és képzési programok, pilot projektek	50	0	50	0	0	0	0

8. táblázat: A fejlesztések pénzügyi terve és ütemezése

4.4.2 Békés Vármegye Integrált Területi Programja és az ITS kapcsolata

Az ITP tartalmának egyeztetése egyszerre valósult meg a tervezés koordinációért felelős minisztérium és a helyi térségi szereplők irányába. Az ITP tervezésében a vármegyei önkormányzat elsődleges partnerei a települési önkormányzatok voltak, melyeket jellemzően polgármester vagy általa delegált szakértő képviselt. Az ITP-t megalapozó helyi fejlesztési igények felmérése érdekében a települési önkormányzatok megküldték a 2021-2027-es időszakban megvalósítani tervezett projekt javaslataik főbb adatait. Az igények összegzése és értékelése képezte a kiindulópontot az ITP elkészítéséhez.

A vármegyei ITP forráskerete 94,8 milliárd forint a hét évre, melyből a TOP Plusz 1. prioritás (Versenyképes vármegye) 57,7 milliárd forinttal, a 2. prioritás 10,25 milliárd forinttal, míg a 3. prioritás 26,85 milliárd forinttal részesül¹. A vármegyei Területfejlesztési Kon koncepció, illetve Program célkitűzéseire, valamint a TOP intézkedéseire igazodóan az érintett keretösszeg felhasználása érdekében Békés vármegyei ITP-jének célkitűzései az alábbiak szerint kerültek meghatározásra:

TOP Plusz Prioritás	TOP Plusz Intézkedés	Projekt
1. prioritás: Élhető vármegye	1.1 Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	
	1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások	K1, 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 3.1, 3.4, 5.1, H1, H2, H3, H4, H5
	1.3 Fenntartható városfejlesztés	
2. prioritás: Klímabarát vármegye	2.1 Klímabarát vármegye	E4
3. Prioritás: Gondoskodó vármegye	3.1 Vármegyei és térségi fejlesztések (ESZA+ elemei)	1.3, 5.2, E1, E2,
	3.2 Fenntartható városfejlesztés (ESZA+ elemei)	
	3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások (ERFA)	
	3.4 Fenntartható humáninfrastruktúra (ERFA)	

¹ A TOP Plusz elfogadása előtt ezek az összegek irányadónak tekintendők, ám még módosulhatnak.

6.	6.1 Helyi gazdaságfejlesztés	3.2, 3.3, 4.1, 4.2.
	6.2 Fenntartható versenyképes városfejlesztés	

9. táblázat: A tervezett fejlesztések illeszkedése a TOP Plusz struktúrájához

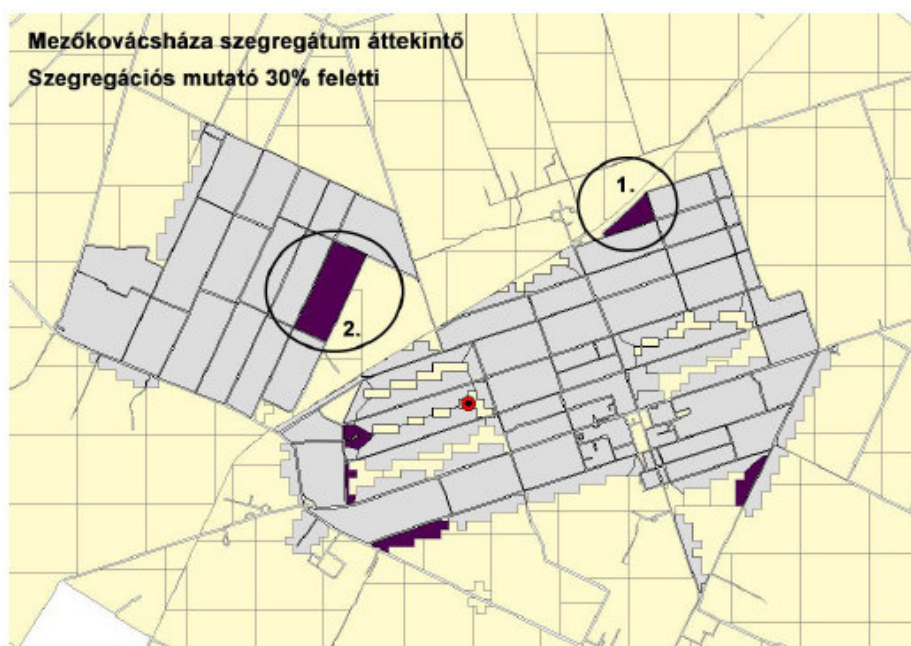
5 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Mezőkovácsházán az alacsony státuszú lakosság a Keleti, a Nyugati és a Reformátuskovács házai városrészben él nagyobb számban. A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a KSH egy szegregátumot (Keleti városrész) és egy szegregációval veszélyeztetett területet (Reformátuskovács házai városrész) határolt le a városban. Az önkormányzat adatai megerősítik a lehatárolás pontosságát, más terület sem szegregátumnak, sem szegregációval veszélyeztetett területnek nem minősíthető.

A szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek a Központi Statisztikai Hivatal 2011. évi népszámlálási adatai alapján kerültek meghatározásra. Azon tömböket tekintjük veszélyeztetett területeknek, illetve szegregátumoknak, ahol a szegregációs mutató aránya meghaladja a 30, illetve a 35 százalékot.

Meghatározásra került a kormányrendeletben továbbá az is, hogy a 200 főnél népesebb települések esetében szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

Fontos hangsúlyozni, hogy 2022-ben újabb népszámlálásra kerül sor, vagyis a szegregátumokra és szegregációval veszélyeztetett területekre vonatkozó alábbi megállapítások az új adatok ismeretében felülvizsgálatra szorulhatnak.

13. ábra: Mezőkovácsháza szegregátumokat bemutató térképe (forrás: KSH, illetve (forrás: Mezőkovácsháza Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020)

Mezőkovácsháza korábban elkészített Integrált Városfejlesztési Stratégiája (IVS) a 2001. évi népszámlálási adatokon nyugvó lehatárolások alapján készült. Az IVS elkészítéséhez kiadott központi útmutató a jelenlegitől eltérő mértékű mutatót szabályozott. Azon területeket tekintette szegregátumoknak, ahol az alacsony státuszú lakosság aránya meghaladta az ötven százalékot,

veszélyeztetett területeknek pedig, ahol meghaladta a negyven százalékot. A szegregációs index határértékének útmutató szerinti csökkentése ellenére a korábban szegregátumnak minősített Reformátuskovács háza tömb a 2011. évi népszámlálási adatok alapján veszélyeztetett terület besorolásúvá vált. A Keleti városrészben pedig egy korábban nem lehatárolt terület szegregátum besorolást kapott. A változás oka, hogy a területen élők száma korábban nem érte el az 50 főt. Érdemi változás nem történt a területek infrastrukturális ellátottságában.

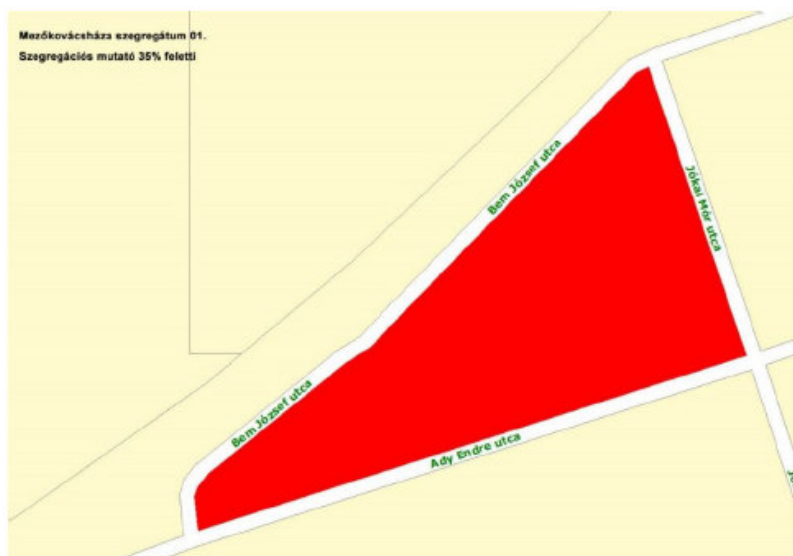
A lehatárolt területek egyikén sem beszélhetünk etnikai szegregációról. Az alacsony státuszú lakosság aránya enyhén haladja meg a határértékeket. Mindkét területen többnyire idős parasztemberek, akik folyamatosan nem jelennek meg a munkaerőpiacon, megélhetésüket a háztáji jellegű gazdálkodás szűkösen biztosítja. Mindkét terület esetében általános, horizontális intézkedések tervezésére van szükség.

5.1 A szegregátumok bemutatása

1. számú szegregátum

A KSH a Keleti városrészben található, Bem József utca - Jókai Mór utca - Ady Endre utca által határolt tömböt szegregátumként határozta le. A szegregációs mutató: 37,9%. A területen élők száma 52 fő volt 2011-ben. Jelenleg 48 fő állandó és 1 fő ideiglenesen bejelentett lakos él itt. A 0-14 évesek aránya 17,3%, ami hat százalékponttal magasabb a városi aránynál. A 60 év felettiek aránya lényegében megegyezik a város egészére vonatkozó arányszámmal. Az aktív korúak közel kétharmada (65,5%) nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, ez közel húsz százalékponttal magasabb érték a város egészére vonatkozó aránynál.

A háztartások 57 százalékában egyetlen foglalkoztatott sincs. A felsőfokú végzettségűek aránya (11,4%) lényegében megegyezik a városi átlaggal. Rendszeres szociális segélyben 2 fő részesült 2014-ben. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 3 fő.

Az akcióterület demográfiai és szociális jellemzői

A területen található lakások száma 23, ebből 4 komfort nélküli vagy félkomfortos, kettő egyszobás. A laksűrűség 2,3fő/lakás, enyhén magasabb a városi laksűrűségnél (2,1fő/lakás). Önkormányzati bérlakás nem található a területen.

A házak többsége parasztház, illetve a Kádár rendszerben épült kockaház. A területen kizárólag lakóépület található. 2010. január 1. óta sem bontás, sem új lakóházépítés nem történt. A tömböt határoló Jókai Mór utca gyalogút. A Bem József utcában pormentes út nincs. Lakásfenntartási támogatásban két család részesült 2014-ben. A városközpont mintegy 2 km-re található.

2. számú szegregációval veszélyeztetett terület

A KSH a Reformátuskovács házában található, Bethlen Gábor utca - névtelen utca - Móra Ferenc utca - Rákóczi Ferenc utca által határolt tömböt szegregációval veszélyeztetett területnek minősítette. A szegregációs mutató: 31,3%. A területen élők száma 88 fő volt 2011-ben. Jelenleg 80 állandó és 3 ideiglenesen bejelentett lakos él itt. A 0-14 évesek aránya, 11,4%, ami megegyezik a városi aránnyal.

A 60 év felettek aránya (34%) viszont 9 százalékponttal magasabb a város egészére vonatkozó arányszámnál. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 3%, ami jelentősen eltér a város egészére vonatkozó aránytól (12%). Az aktív korúak több mint 60%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A háztartások 64%-ában egyetlen foglalkoztatott sincs. Rendszeres szociális segélyben 1 fő, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 6 fő részesült 2014-ben.

A területen található lakások száma 36, ebből 8 komfort nélküli vagy félkomfortos. A házak többsége parasztház, illetve a Kádár rendszerben épült kockaház. A területen kizárólag lakóépület található. A tömbben két szociális bérlakás található: egy a Móra Ferenc utca 22. alatt és egy a Bethlen utca 81. szám alatt. Ezek EU-s forrás bevonásával felújításra kerültek. 2010. január 1. óta sem bontás, sem új lakóház építés nem történt. Lakásfenntartási támogatásban 4 család részesült 2014-ben. A városközpont mintegy 3,5 km-re található.

15. ábra: 2. számú szegregációval veszélyeztetett terület

(Forrás: KSH 2011-es népszámlálási adatok)

Amint arra az 1.10.2 számú alfejezetben utaltunk, a „Leromlott városi területek rehabilitációja Mezőkovácsházán” című, TOP-4.3.1-15-BS1-2016-00004 azonosítójú projekt keretében jelentős fejlesztés zajlott a városban. Ez alapvetően a 2. számú szegregátum területét érintették. Így a programban többek között útalapok burkolattal történő ellátását, kisebb közvilágítás-fejlesztést, közösségi terek kialakítását (Bethlen utcán) is elvégezték. Az útfelújítások érintették a Bem utca egy útszakaszát, a Mezőkovácsháza felső vasúti megállóhelyen található autóbusz-fordulóját, illetve az Ipari út egy szakaszát. A projekt keretében térfigyelő kamerát telepítettek, illetve a Móra–Bethlen utcák közötti szakaszon és a Móra utca végén, és a Bem utca elején a hiányzó közvilágítást kiépítették.

5.2 Az elmúlt években tervezett, illetve megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

Korábban már utalás történt a TOP-4.3.1-15-BS1-2016-00004 jelű projektre, melynek keretében Mezőkovácsháza Önkormányzata mintegy 187 millió forint értékben valósított meg, a szegregátumokban lakók életminőségét javító fejlesztést. A projekt elsődleges célja Mezőkovácsháza város belterületén a szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területeken lakófunkció erősítő és egyéb - a szegregációval érintett területek megszüntetését elősegítő - tevékenységek végzése volt. A program keretében megvalósult a 2.számú szegregátumban 2 db önkormányzati bérlakás felújítása, korszerűsítése, berendezése, udvarrendezése, kerítések megújítása. Megtörtént egy darab lakás megvásárlása és annak az előzőekben leírtak szerinti felújítása, korszerűsítése a beavatkozási helyszínen. A projekt keretében ugyancsak sor került közlekedési fejlesztésekre, melyek keretében a területeket határoló egyes burkolatlan közutak burkolattal történő ellátása, járdaszakaszok felújítása, illetve a helyi közlekedést is biztosító autóbusz forduló felújítása történt meg (Ady E. u.). Ugyancsak sor került közösségi terek kialakítása tekintetében mindkét területen egy-egy közösségi tér

létesítésére (közterületi térbútorok kihelyezésével, parkosítással), a közbiztonság javítása érdekében térfigyelő kamerák telepítése és közvilágítás fejlesztése valósult meg. Akadálymentesítési, azbesztmentesítési feladatok és energiahatékonysági intézkedések ugyancsak részét képezték a projektnek.

Meg kell még említeni a TOP-5.2.1-15-BS1-2016-00011 azonosítójú, „Építsük közösen! – Együttműködési program Mezőkovácsháza versenyképes társadalmáért” című projektet. A projekt célja a leszakadó és leszakadással veszélyeztetett területeken élők társadalmi integrációja, esélyegyenlőség biztosítása volt. A szoft beavatkozás keretében összesen 62 db egyéni fejlesztési terv készült el a szociális munkások közreműködésével, 32 fő hátrányos helyzetű és 30 fő szegregátumban élő aktív korú lakos részére, az egyéni fejlesztési tervek legalább 3 havonta felülvizsgálatra kerültek. Ugyancsak a projekt keretében kerültek lebonyolításra egészséges életmód motivációs programok, táplálkozási tanácsadás, illetve szűrónap a szegregátumban élők számára. A program megvalósítása alatt Információs Pont működött, ahol a célcsoport az alábbi segítséget kapta meg a tanácsadótól: hatósági, igazgatási ügyintézés elősegítése; közszolgáltatások elérésének támogatása; jogi tanácsadás; állás lehetőségek feltárása, munkahelyen történő elhelyezkedés elősegítése.

5.3 Anti-szegregációs intézkedési terv

5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

5.3.1.1 Anti-szegregációs célok

Mezőkovácsházán etnikailag szegregált terület nincs. A KSH által lehatárolt területek népességszáma alacsony, a 2011-es adatok alapján egyikben sem laknak többen 100 főnél. A területeken élők integrációja érdekében általános, horizontális beavatkozások tervezése szükséges.

Ennek megfelelően kijelölésre került az Anti-szegregációs akcióterület, melynek a későbbiekben elkészítésre kerülő akcióterületi terve részletes feltárást és intézkedési programot fog tartalmazni. A város elemi érdeke és célja, hogy – építve a 2014-2020-as időszakban megvalósított szociális városrehabilitációs célú beavatkozások tapasztalataira – az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén továbbra is megvalósuljon a városban. Az antiszegregációs intézkedési terv ezt komplex eszközrendszerrel kívánja támogatni oly módon, hogy támaszkodik a „TOP Plusz-1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció”, illetve a „TOP Plusz-3.1.2 Szociális célú városrehabilitáció (ESZA+)” felhívásokban rögzített szakmai szempontokra.

Horizontális célok	Alcélok
Az életminőség javítása a szegregációs kockázatok csökkentésével párhuzamosan	
Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Személyes életviteli kompetenciák fejlesztése, Az iskolai sikeresség feltételeinek megteremtése
A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	A Mezőkovácsházán elérhető szolgáltatások minőségének javítása, Adott esetben új szolgáltatások bevezetése

10. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai

A szegregátumok megszüntetése nem indokolt, nem szükséges. Az ott élők munkaerőpiaci helyzetének és képzettségi szintjének javításával, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés egyszerűsítésével szükséges a szegregátum-státusz megszüntetése.

Terület specifikus cél	Szegregátum	Szegregációval veszélyeztetett terület
Lakásfunkció erősítése		X
Közösségi tér kialakítása	X	X
Közlekedésfejlesztés	X	X
A szegregátumokban élők munkaerőpiaci helyzetének javítása	X	X

A szegregátumokban élők személyes kompetenciáinak javítása	X	X
--	---	---

11. táblázat: Az anti-szegregációs terv terület specifikus céljai és azok relevanciája az egyes szegregátumokban

5.3.1.2 Általános – horizontális anti-szegregációs intézkedések

A 2021-2027-es fejlesztési időszakban kiemelt célkitűzés a veszélyeztetett társadalmi rétegek felzárkóztatása. A kapcsolódó tevékenységeket, intézkedéseket az önkormányzat a korábbi évek tapasztalataira alapozva bonyolítja le.

Az elmúlt időszakban az önkormányzat anti-diszkriminációs jelzőrendszert működtetett annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok részévé váljon. Az utcai devianciák, a fiatalkori bűnözővé válás elkerülése érdekében Kortárs-segítők képzését támogatták. A megfelelő színvonalú szociális munka biztosítása érdekében rendkívül fontos volt a szociális területen dolgozók továbbképzése. Új gyakorlatok, lehetőségek megismerésére és újfajta tevékenységek bevezetésére van szükség. Emellett rendkívül fontos volt, hogy a célcsoportot segítő szakemberek számára támogatást nyújtsanak a segítő munka során jelentkező testi, szellemi, érzelmi kimerülés megelőzése érdekében, a családsegítő munka fejlesztésében. Mindezek a tapasztalatok az intézkedési tervben is megjelennek.

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedések	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
Az életminőség javítása a szegregációs kockázatok csökkentésével párhuzamosan	Anti-diszkriminációs jelzőrendszer működtetése	Jegyző	Nem releváns	2023-tól folyamatosan
Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások adókedvezményben részesítése	Polgármester	Saját forrás	2023-tól folyamatosan
	Szociális földprogram indítása	Polgármester	Saját forrás	2023-tól folyamatosan
A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	Szakmai műhelyek, workshopok szervezése	Jegyző	Pályázati forrás	2023-tól folyamatosan
	Szociális szakemberek képzése	Humán Szolgáltatási Központ vezetője	Pályázati forrás	2023-tól folyamatosan

12. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései

5.3.1.3 Terület (szegregátum) specifikus anti-szegregációs intézkedések

Szegregátum sorszáma	Konkrét intézkedés/ beavatkozás	Érintett terület specifikus cél	Felelős partner	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. és 2. számú szegregátum	A célcsoport számára rendelkezésre álló, közösségi célra hasznosítható épület fejlesztése	Közösségi tér kialakítása	Polgármester	Pályázati forrás	2023-2024
2. sz. szegregátum	Lakásfunkció erősítése	Lakóépületek korszerűsítése, felújítása	Polgármester	Pályázati forrás	2023-2024
1. és 2. számú szegregátum	Munkaerő-piaci beilleszkedést segítő programok lebonyolítása	A szegregátumokban élők munkaerőpiaci helyzetének javítása	Polgármester	Pályázati forrás	2024-2025
1. és 2. számú szegregátum	Közösségfejlesztéshez és a mindennapi életvitelhez kapcsolódó képzések, tanácsadások	A szegregátumokban élők személyes kompetenciáinak javítása	Polgármester	Pályázati forrás	2024-2025

13. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum specifikus intézkedései

5.3.1.4 Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése

Intézkedés	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Anti-dizkriminációs jelzőrendszer működtetése		X	X	X	X	X
Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások adókedvezményben részesítése		X	X	X	X	X
Szociális földprogram indítása		X	X	X	X	X
Szakmai műhelyek, workshopok szervezése		X	X	X	X	X
Szociális szakemberek képzése		X	X	X	X	X
Közösségi tér kialakítása		X	X			

Lakóépületek korszerűsítése, felújítása		X	X			
Munkaerő-piaci beilleszkedést segítő programok lebonyolítása			X	X		
Közösségfejlesztéshez és a mindennapi életvitelhez kapcsolódó képzések, tanácsadások			X	X		

14. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése

5.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A projektfejlesztés során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bármilyen beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járjon hozzá. Az akcióterületen élő célcsoport személyek projekt keretében történő esetleges mobilizációja csak a település közigazgatási határán belül valósulhat meg, és nem járhat a célterület szegregációs mutatójának romlásával, kivéve a projekt keretében történő kiköltözés hatásait, továbbá nem eredményezheti a célterület szegregációval veszélyeztetett területté vagy szegregátummá válását

A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a település helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek kell, hogy érvényre jussanak. A projektfejlesztés során elemi érdek a tervezett tevékenységek társadalmi elfogadottságának biztosítása. Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során a megfelelő eszközökkel biztosítani szükséges a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit. A megvalósuló programok integrált módon kerülnek lebonyolításra, az érintettek teljeskörű bevonásával.

Célirányos kampány tervezett minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a településen megjelenő szolgáltatás, esemény széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására. Összességében rögzítendő, hogy a stratégiában meghatározott fejlesztések nem járulnak hozzá a szegregáció erősödéséhez, vagy konzerválódásához. Fentieket részleteiben – összhangban a releváns felhívásban leírtakkal – a Közösségi Beavatkozási Terv tartalmazza majd.

5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt okozó folyamatok háttérben különböző okok húzódnak meg, közülük a legfontosabb az alacsony iskolai végzettségből következő munkanélküliség, a kizárólagosan a legolcsóbb és egyben legrosszabb minőségű lakhatáshoz történő hozzáférés lehetősége, az eladósodás és ennek következtében a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés szűkülése. A legtöbb önkormányzat gazdálkodása feszített, sokszor az alapvető fejlesztésekre sem jut forrás. A településen élő legszegényebb családok támogatását ennek ellenére fel kell vállalnia az önkormányzatnak annak érdekében, hogy helyzetük javuljon, körük ne bővüljön. A rossz szociális

helyzetben lévő családokon leginkább az segít, ha tagjai munkához jutnak, ez az alapfeltétele a család jobb helyzetbe kerülésének. A lakhatási programok megvalósításánál elsődleges szempont megakadályozni, hogy a legszegényebbek egy tömbbe lakjanak, mivel ez gettósodási folyamatot indít el.

Szegregálódási folyamatokat indíthat el, ha egy városrész leromlása elindul, az önkormányzat felelőssége, hogy ha ezt észleli, gyorsan reagáljon. Az önkormányzatban, ha valóban kialakul a tulajdonosi szemlélet, mindent el fog követni, hogy a leromló területek további pusztulását megállítsa. Ennek egyik eszköze lehet a hiányzó közszolgáltatások elérhetővé tétele, akár azok átszervezésével.

A fentebb jelzett problémák és lehetséges megoldások – az integrált oktatás kivételével – forrásigényesek, ezért az önkormányzatnak törekednie kell arra, hogy megtalálja azokat a külső, leginkább pályázati forrásokat, amelyek segítségével a település legrosszabb helyzetben lévő családjait tudja támogatni.

A szegregátumok létrejötte részben spontán folyamat eredménye. A jelenlegi városfejlesztési elképzelések szerint nem ismert olyan beavatkozás, amely a területeken az ingatlanok nagyszámú bontását követelné meg, ezzel esetlegesen hozzájárulva újabb szegregátumok létrejöttéhez. A fiatal családok lakhatáshoz jutásának elősegítése érdekében bérlakásokat alakítunk ki.

A beóvodázáskor az óvodai feladatellátási helyek között a HH és HHH gyermekek egyenletes elosztását biztosítjuk. A településen más ágazatot érintő szegregációs mechanizmusok nem ismertek.

5.3.4 Az Anti-szegregációs Program megvalósításának nyomon követése – monitoring

A Program előrehaladásának nyomon követésére az önkormányzat Integrációs Kerekasztalt hozott létre. A Kerekasztal tagjai közé meghívta a program megvalósításába bevont (szociális, köznevelési) intézmények vezetőit, illetve a releváns civil szervezeteket. A Kerekasztal a jövőben is ellátja a Programban leírt tervezett intézkedések monitoringját. A Kerekasztal folyamatosan nyomon követi a projektek megvalósítását, gondoskodik az érintettek véleményének kikéréséről, alternatív javaslatok felvetéséről, a megvalósult intézkedésekkel kapcsolatos elégedettség méréséről. A feladatok teljesítéséről, a fejlesztések állásáról az egyes intézkedések felelősei félévente beszámolnak a képviselőtestületnek. A Kerekasztal monitoring munkája kiterjed az egyes intézkedések relevanciájának vizsgálatára is.

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata a fennhatósága alatt álló valamennyi terület egészére nézve kötelezettséget vállal az Anti-szegregációs Intézkedési Tervben foglaltak érvényesítésére. A fennhatósága, felügyelete alá tartozó szervek és intézmények tekintetében kötelezővé teszi, hogy döntéseik, tevékenységük során a kialakult területi és/vagy etnikai szegregációs folyamatok megfordítására kell, törekedjenek, azok a szegregációt semmilyen formában nem segíthetik elő.

6 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

6.1 Külső összefüggések

Az alábbiakban részletesen kitérünk a stratégiai célok illeszkedésének bemutatására, különös tekintettel a településrendezési eszközökhöz, az ágazati stratégiákhoz, az önkormányzat gazdasági programhoz és más területfejlesztési tervdokumentumokhoz való kapcsolódásra. A külső összefüggéseket alapvetően a célrendszer tematikus céljainak szintjén elemezzük.

Releváns dokumentum megnevezése	Kapcsolódó területi, vagy szakterületi célkitűzés	Kapcsolódás rövid bemutatása
Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	Az OFTK átfogó céljai a következők: „Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés”; „Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom”; „Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme”; „Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet”. A dokumentum releváns specifikus céljai: „Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság”, „Életképes vidék, egészséges élelmiszer termelés és ellátás”; „Gyógyító Magyarország...”; „Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I”; „Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme”; „Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat”; „Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése”; „Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás”.	Az ITS „T2: Harmonikus, klímabarát kisvárosi környezet kialakítása” a környezeti értékek megővésére fókuszál, így kapcsolódik az OFTK „Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme” céljához. Kapcsolódás mutatható ki továbbá az OFTK „Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság”, „Életképes vidék, egészséges élelmiszer termelés és ellátás” céljai és az ITS „T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása” célja között.
Országos Területrendezési Terv	Az OTrT rögzíti a kiváló termőadottságú területeket, melyek nagy területen érintik Békés megyét is. Hasonló módon a dokumentum térképi ábrázolással jelöli a Békés vármegye területén is megtalálható országos jelentőségű tájképvédelmi területeket, valamint tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területeket. Békés megyében világörökségi és világörökség várományos területek is találhatóak. Az infrastruktúra fejlesztés kapcsán az OTrT kiemelten említi az M44 fejlesztését, valamint egyes megyén belüli alacsonyabb rendű utak megújítását.	Az ITS céljai közül egyértelműen relevánsnak tekinthető a „T3: Fenntartható, környezetbarát helyi infrastruktúra megteremtése” célkitűzés, mely a közúti- és kerékpáros infrastruktúra fejlesztésére helyezi a hangsúlyt, illetve a „T2: Harmonikus, klímabarát kisvárosi környezet kialakítása” cél, mely a környezeti értékek megővésére fókuszál.
Nemzeti Reformprogram (2020)	AZ NRP több tématerületet nevesít, melyek relevánsnak tekinthetők. Ezek: Növekedésösztönző politikák, üzleti környezet szabályozás, foglalkoztatás, családpolitika, szegénység, oktatás, egészségügy, fenntartható gazdaság.	Egyértelmű kapcsolat mutatható ki az NRP céljai és a „T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása” célkitűzés között, mely utóbbi a vállalkozások működési

		feltételeinek javítására helyezi a hangsúlyt.
Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030	Az NTS stratégiai pilléreket nevesít, melyek közül „A Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program: desztinációs logikán alapuló termék- és attrakciófejlesztés, alpinfrastruktúra-fejlesztés”; a „Stratégiai márkakommunikáció, célzott marketingkommunikációs kampányaktivitás és értékesítés”; és a „Elhivatott szakemberek, visszahívó vendégszeretet” pillérek tekinthetők relevánsnak.	Az ITS „T6: A „vendégmarasztaló város” infrastrukturális háttérének biztosítása” célkitűzése a városi rekreációs, szabadidős potenciálok fejlesztése mellett fürdőfejlesztést és szálláshely kapacitás fejlesztést irányoz elő, és így módon kapcsolódik az NTS céljaihoz.
Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2018-2030)	A Stratégia átfogó céljai: „1. Fennmaradás és tartamos fejlődés egy változó világban”; és a kapcsolódó specifikus célok: „Dekarbonizáció”; „Az éghajlati sérülékenység területi vizsgálatának térinformatikai megalapozása”; „Alkalmazkodás és felkészülés”; „Éghajlati partnerség biztosítása”;	Az ITS „T2: Harmonikus, klímabarát kisvárosi környezet kialakítása” és „T3: Fenntartható, környezetbarát helyi infrastruktúra megteremtése” célkitűzései egyértelmű illeszkedést mutatnak. Az előbbi a kedvezőtlen éghajlati hatások minimalizálására, míg az utóbbi pedig a fenntartható fejlődés elősegítésére, az energiahatékonyság növelésére koncentrálnak.
Békés Vármegye Klímastratégiája	A dokumentum által nevesített átfogó célok a következők: „A megye sérülékenységének csökkentése 2030-ig, klímakitettségének mérséklése adaptációs intézkedések által”; „A megye klímaadaptációs felkészülésének növelése rendszeres kampányok, szemléletformálási intézkedések lefolytatásával, 2025-ig éves rendszerességgel”	Az ITS „T2: Harmonikus, klímabarát kisvárosi környezet kialakítása” és „T3: Fenntartható, környezetbarát helyi infrastruktúra megteremtése” célkitűzései egyértelmű illeszkedést mutatnak. Az előbbi a kedvezőtlen éghajlati hatások minimalizálására, míg az utóbbi pedig a fenntartható fejlődés elősegítésére, az energiahatékonyság növelésére koncentrálnak.
Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2020-2024	A dokumentumban rögzített célkitűzések az alábbiak: A Képviselőtestület törekszik arra, hogy a befektetők számára a település kedvező feltételeket biztosítson; a Képviselőtestület helyi döntéseivel támogatja azokat a befektetőket, amelyek hozzájárulnak a település fejlődéséhez, illetve jelentős számú munkahelyet teremtenek; az Önkormányzat az ipari területtel, az infrastrukturális beruházásokkal szintén támogatja a befektetni szándékozókat	Egyértelmű kapcsolat mutatható ki az NRP céljai és a „T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása” célkitűzés között, mely utóbbi a vállalkozások működési feltételeinek javítására helyezi a hangsúlyt.
Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának Helyi	A HEP célja többek között az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítása, a diszkrimináció- és szegregáció mentesség a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy és az oktatás	A HEP céljaihoz az ITS „T4: Integráló és szolidáris város feltételrendszerének megteremtése” célja kapcsolódik,

Esélyegyenlőségi Programja (2019-2023)	terén.	mely a különböző társadalmi helyzetű csoportok közötti kohézió javítására és az egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség megteremtésére fókuszál.
Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) (kidolgozás alatt)	Az operatív program elsődlegesen az Unió által meghatározott „A polgárokhoz közelebb álló Európa (PO5)” szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik. A PO5 a kohéziós források lehető legrugalmasabb felhasználását teszi lehetővé, amelynek keretében valamennyi ERFA tématerület integráltan támogatható (1-4. EU szakpolitikai célok), és amelyet ESZA+ forrás egészíthet ki.	Az ITS hat tematikus célja egyaránt illeszkedik a PO5 szakpolitikai célhoz, amennyiben az élhető és biztonságos városi környezet megteremtéséhez járulnak hozzá.
Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) (kidolgozás alatt)	Az operatív program az Unió által meghatározott „Intelligens Európa (PO1)” szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik.	Az ITS T4 tematikus célja a digitális szakadék megszüntetését, míg a T5 tematikus cél a vállalkozások digitális átállását támogatja.
Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz) (kidolgozás alatt)	Az operatív program a negyedik szakpolitikai célkitűzést (PO4 – szociálisabb Európa) támogatja, ám kiegészítő jelleggel hozzájárul az ötödik célkitűzéshez (PO5 – a polgáraihoz közelebb álló Európa) is.	Az ITS T4 tematikus célja a különböző társadalmi helyzetű csoportok közötti kohézió javítására, az egyenlő hozzáférés megteremtésére fókuszál.
Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz) (kidolgozás alatt)	Az operatív program az Unió által meghatározott „Zöldebb, karbonszegény Európa” (PO2) és kiemelten a „Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság” (PO3) szakpolitikai célkitűzésekhez kapcsolódik.	Az ITS T3 célkitűzése mutat kapcsolódást, mely a közúti- és kerékpáros infrastruktúra fejlesztésére helyezi a hangsúlyt
Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz) (kidolgozás alatt)	Az operatív program az alábbi, az Európai Unió által meghatározott szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik: „PO1 Versenyképesebb és intelligensebb Európa”; „PO4 Szociálisabb és Befogadóbb Európa”; „PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa”.	Az ITS „T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása” célkitűzése mutat kapcsolódást, mely a vállalkozások működési feltételeinek javítására helyezi a hangsúlyt.
Békés Vármegye Területfejlesztési Konceptiója	A koncepció négy stratégiai célt nevesít. Ezek: Fenntartható, a megye jövedelemtermelő képességét javító horizontális gazdaságfejlesztés; A környezeti infrastruktúra átfogó, területileg kiegyensúlyozott fejlesztése; A minőségi szolgáltatások elérhetőségének fejlesztése; Társadalmi- és gazdasági kohézió erősítése a komplex programmal fejlesztendő járásokban (KLH)	A T2 és T3 tematikus célok a vármegyei koncepció környezeti infrastruktúra fejlesztését előirányzó, illetve a minőségi szolgáltatások elérhetőségének fejlesztését előtérbe helyező céljaihoz illeszkednek. Az ITS „T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása” célkitűzése az első vármegyei céllal mutat kapcsolódást, Az ITS T4 tematikus célja a különböző társadalmi helyzetű csoportok közötti kohézió javítását prioritizálja, így

		kiemeltek a K LH-s járá sokra fókuszáló stratégiai célhoz illeszkedik
--	--	---

15. táblázat: Külső összefüggések bemutatása

6.2 Belső összefüggések

Jelen fejezet célja, hogy bemutassa, hogy a stratégiában meghatározott célok milyen mértékben segítik elő a helyzetfeltáró fejezetekben meghatározott problémák mérséklődését, illetve hogy a célok milyen mértékben építenek a különböző területi szinteken definiált adottságokra. A kapcsolódást 0-3-as skálán mutatjuk be.

6.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok						
	T1: Egyenlő hozzáférést biztosító minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra megteremtése	T2: Harmonikus, klímabarát kisvárosi környezet kialakítása	T3: Fenntartható, környezetbarát helyi infrastruktúra megteremtése	T4: Integráló és szolidáris város feltételrendszerének megteremtése	T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása	T6: „vendégmarasztaló város” infrastrukturális hátterének biztosítása	A kapcsolódások erőssége
Csökkenő népesség	2	2	2	3	2	2	13
A működő vállalkozások száma igen alacsony, nem települt meg a városban jelentősebb, magas hozzáadott értéket képviselő cég	2	2	3	1	3	1	12
Kihasználatlan turisztikai potenciál	1	1	1	1	2	3	9
Településszerkezetet roncsoló lakótelepi beépítések	1	3	2	1	1	1	9
Településszerkezetet roncsoló intézményi beépítések az 1970-80-as évekből	1	3	2	1	1	1	9
Megoldatlan közlekedési csomópont	1	3	3	1	1	0	9
Alacsony szálláshely	0	1	2	1	1	3	8

kapacitás							
Szegregálódó területek	1	1	2	3	1	0	8
Településszerkezetet roncsoló kereskedelmi célú beépítések, parkoló felületek	1	1	1	1	3	1	8
Alulhasznosított, barnamezős területek	1	1	1	1	3	1	8
Legrosszabb szociális mutatókkal rendelkező városrész (Reformátuskovácsháza)	1	1	2	3	1	0	8

16. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai

7 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A 2021-2027-es új Európai Unió költségvetési időszak nem csupán egy következő fejlesztési periódust ölel fel. A ciklus eleje egybe esett időben a koronavírus járvány kitörésével, majd a nemzetközi energiaválság kitörésével. A klímaválság és az energiahordozók drágulása, a pandémia hatásaként értelmezhető nemzetközi szállítói problémák, vagy a rohamosan emelkedő építőipari árak csupán néhány a felmerülő kockázatok közül, melyekre megoldást kell találni. A fejlesztéspolitika szereplői egyszerre tehát több kihívással is szembesülnek, és a felmerülő problémákra új fejlesztési keretrendszerben kell a megfelelő választ megtalálni. Ennek megfelelően a 2021-2027-es időszakra rendelkezésre álló kohéziós források mellett az Európai Unió által kidolgozott Next Generation EU program (Európai Helyreállítási Eszköz) is a járvány kedvezőtlen hatásainak csökkentését, az EU megerősítését tűzte ki célul. Az alábbiakban bemutatott kockázatelemzés ezekre az új lehetőségekre és kihívásokra is reflektál.

A kockázatok elemzését a fontosabb kockázati csoportok beazonosításával kezdjük, majd téma specifikus módon – immár a kockázat kezelési stratégia keretében – javaslatokat fogalmazunk meg az egyes kockázati elemek kezelésére. Az egyes kockázatok esetében vizsgáljuk, hogy milyen valószínűséggel és hatással bír a megvalósítás szakaszára. A különböző kockázati tényezőket tematikus csoportokba rendezve Mezőkovácsháza integrált településfejlesztési stratégiájának megvalósítása kapcsán az alábbi kockázati faktorokat azonosíthatjuk be:

- jogi-intézményi kockázatok: a jelzett kockázatok tekintetében a stratégiai program megvalósításra kijelölt intézményi háttér megléte, a hatáskörök megfelelő szétosztása, továbbá a humán kapacitás minősége jelenthetnek kockázatot. Jogi-közbeszerzési kockázat a törvényi, jogszabályi környezet változásaihoz kötődhet, illetve az adott programok kapcsán a közbeszerzési eljárás elhúzódásához, mindezek figyelembe vétele kiemelt fontosságú feladat.
- pénzügyi-gazdasági: az elégtelen finanszírozásból, a bizonytalan makrogazdasági tényezőkből adódó kockázati elemek, az egyes támogatási konstrukciók specifikus jellemzői, a saját forrás előteremtésének kérdései, illetve az adott fejlesztési elem fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok egyaránt említhetjük. A növekvő fenntartási költségek (emelkedő energiaárak), ugyancsak ronthatják az önkormányzat pénzügyi pozícióit, kedvezőtlen irányba befolyásolhatják a városi költségvetés egyenlegét.
- műszaki kockázatok: összetett problémahalmaza a tervezés, kivitelezés és fenntartás során felmerülő kockázatokat jelenti.
- társadalmi kockázatok: fontos tényező a stratégia megvalósíthatósága szempontjából a megfelelő együttműködő partnerek kiválasztása, a kapcsolatokat szabályozó szerződések pontos megfogalmazása, valamint a lakosság megfelelő bevonása a tervezési, programozási folyamatba. Jelentős kockázatot rejt a lakosság nem megfelelő szintű tájékoztatása az adott programok tervezéséről, illetve megvalósításáról, a szükséges kommunikáció elmaradása a társadalmi támogatottság meglétét veszélyeztetheti. Különösen igaz ez olyan

új alapelvek esetében, mint például a digitális- és a zöld átállás. Kockázatot jelenthet továbbá a növekvő megélhetési költségek (rezsi, fogyasztási cikkek ára stb.) kapcsán felmerülő egzisztenciális válság, ami akár az elvándorlási hajlam növekedéséhez, akár a gyermekvállalási kedv csökkenéséhez vezethet.

Sorszám	Kockázat megnevezése	Valószínűség (1-5)	Hatás mértéke (1-5)	Kockázatkezelés módja
1.	A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányba történő változása	3	4	Az jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése. Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi környezethez.
2.	Közbeszerzési eljárásokból adódó kockázatok (időbeli elhúzódások)	3	5	Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről. A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása.
3.	Hazai illetve Európai Unió fejlesztési források elmaradása	4	5	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés (pénzügyi forgatókönyvek, cash-flow terv kidolgozása).
4.	A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	4	5	Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése. Tartalékkeret meghatározása.
5.	Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	3	4	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére.
6.	Emelkedő fenntartási költségek	5	4	Legmodernebb, költséghatékony technológiák alkalmazása.
7.	Kommunikációs nehézségek fellépése a Stratégia megvalósításában résztvevő szereplők között	2	3	Pontosan meg kell határozni az adott részterületek feladatrendszerét, felelősségi rendszerét, a pontos és világos eljárás rendet.
8.	A projektek, illetve a Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem	2	3	Folyamatos monitoring tevékenység kialakítása, tartalékprojektek kijelölése.

	vagy csak részben teljesülnek			
9.	Kedvezőtlen pénzügyi környezet (magas infláció stb.)	5	5	Pénzügyi tartalék képzése, felkészülés a projekt ütemterv átütemezésére.
10.	Társadalmi szempontok kockázatai: lakossági ellenállás, negatív közvélemény	3	4	Magas szintű partnerség biztosítása. Folyamatos kommunikáció a lakossággal, helyi fórumok szervezése.
11.	Újabb globális pandémia kitörése	4	5	Vészhelyzeti forgatókönyvek kidolgozása felkészülés a projekt ütemterv átütemezésére.

17. táblázat: Kockázatok összefoglaló táblázata

A magvalósítás szakaszában az egyes kockázatok más kivitelezés folyamatára. Fontos megvizsgálni, hogy az egyes kockázatok esetleges bekövetkezése esetén, milyen valószínűséggel és milyen mértékben hathatnak a megvalósítás folyamatára.

Vannak olyan kockázati tényezők, melyeknek nagy a valószínűsége és vele együtt a hatása is jelentős. Ezek a kockázatok jelentik a legnagyobb kihívást, hiszen ezek általában külső tényezők befolyásolják, és általában nem lehet irányítani, csak felkészülni rá. Ilyen kockázati tényező Mezőkovácsháza esetében a jogszabályi környezet változása, a fejlesztések szempontjából kedvezőtlennek mondható pénzügyi környezet, vagy éppen egy újabb pandémiás helyzet kialakulása. A globális gazdasági folyamatokhoz szervesen kapcsolódik a projektek fenntartási költségének további emelkedése, ami elsősorban az energiahordozók világpiaci árának emelkedésére vezethető vissza.

Viszonylag alacsony valószínűségű, ugyanakkor jelentős hatású kockázatként azonosíthatók be a nem megfelelő műszaki tervezés és kivitelezés, a társadalmi kockázatok valamint a közbeszerzési eljárásokból adódó problémák. Alacsony valószínűségű kockázatként a kommunikációs nehézségek, valamint a kitűzött célok és a vállalt indikátor célértékek nem teljesülése került beazonosításra.

8 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

A fejlesztési célok elérését alapjaiban befolyásolja a helyi önkormányzat fejlesztői tudatossága és a fejlesztéseket támogató szabályozási gyakorlata. A megfelelő és támogató hozzáállás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a jelentősebb fejlesztéseket nem csak az állami/Uniós források lehívása, hanem a magántőke befektetései kapcsán is.

Jelen fejezetben olyan önkormányzat által végzett nem beruházási típusú tevékenységek kerülnek összefoglalásra, amelyek támogatják az Integrált Településfejlesztési Stratégiában, valamint más fejlesztési, stratégiai dokumentumokban megjelölt célok teljesülését, amelyekkel az önkormányzat élhet a fejlesztések blokkolásának elkerülése, a hatékony megvalósítás érdekében.

A szabályozási környezet kiszámíthatóvá és megismerhetővé tétele

A stratégia sikeres megvalósításához szükség van az önkormányzat megfelelő jogalkotói és jogalkalmazói magatartására, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítására és fenntartására.

Az önkormányzatnak a szabályozásban is egyértelművé kell tenni azokat a célokat és prioritásokat, melyek a település hosszú távú érdekeit szolgálják. A szabályozásnak koncentrálnia kell a helyi gazdasági és társadalmi környezet megfelelő irányú fejlődésének elősegítésére, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat. A tervezett fejlesztési elképzeléseknek megfelelően kell a településrendezési eszközöket, a területek művelési ágait alakítani, szükség esetén azokat módosítani.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát. Néhány speciális szabályozási típusú eszköz, amelyekkel a konkrét fejlesztések során élhet a település:

- Az 1997. évi LXXVIII. az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény 30/A. § első bekezdése értelmében „a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval”. A különböző városrehabilitációs célok elérése érdekében a város a jövőben ezzel a lehetőséggel is élhet.
- A tervalku az a városfejlesztési eszköz a helyi önkormányzat kezében, amellyel ösztönözheti a magántőke részvételét a közösségi célú fejlesztési programok megvalósításában ennek kereteit a szabályozási terv, illetve a helyi építési szabályzat soron következő módosításakor helyi rendeletekben megfelelő szigorúsággal rögzíteni kell.
- Mezőkovácsháza város területén a fejlesztési tevékenységek megvalósítása során ezidáig nem volt jellemző a tervalkunak az a formája, amely a fejlesztésekért cserébe az elfogadott szabályozási tervben foglaltaktól való eltérést igényelt volna. Az Önkormányzat határozott törekvése, hogy az eddigiekhez hasonlóan a jövőbeni fejlesztések is illeszkedjenek a

szabályozási tervhez, ugyanakkor nem zárható ki, hogy egyedi, és nagyon indokolt esetben sor kerülhet olyan megállapodásra, mely a szabályozási terv egyes elemeit – nem alapelv szintű rendelkezéseit – érintheti.

További fejlesztési / stratégiai dokumentumok, tanulmányok kidolgozása

A fejlesztési célok megvalósulását az önkormányzat további, részletesebb ágazati tanulmányok, koncepciók, programok kidolgozásával segítheti, amelyek egyben feltételét is jelenthetik az adott tématerületen tervezett fejlesztések támogatási forrásainak lehívásához. Ezek közül megemlíthetők:

Fenntartható Energia és Klíma Akcióprogram (SECAP)

Az energia hatékonyság javítása, megújuló energiaforrások fokozottabb használata érdekében megkezdett tudatos lépéseinek folytatása és ITS-ben is rögzített célok hatékony megvalósítása érdekében az önkormányzatnak lehetősége van Fenntarthatósági Energia Akcióprogram (SEAP) készítésére. A Fenntartható Energia Akcióprogram célja, egy olyan települési szintű energetikai stratégia kidolgozása, amely konkrét intézkedéseket tartalmaz a város fenntartható energia-ellátási rendszerére, az ellátás biztonság növelésére és versenyképességére vonatkozóan. Ennek érdekében törekszik az energiahatékonyság további fokozására, azaz energiafogyasztás csökkentésére az ésszerűség határain belül, a jelenlegi életminőség megtartása mellett, majd az így kapott fogyasztás kielégítésére minél nagyobb arányban megújuló energiaforrások felhasználásával.

Zöld Infrastruktúra Fejlesztési- és Fenntartási Akcióterv (ZIFFA)

A Zöld Infrastruktúra Fejlesztési- és Fenntartási Akcióterv (ZIFFA) célja, hogy a települések Terület-és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) kapcsolódó kiírásaira beadott projektpályázatait támogassa. Elsősorban azzal, hogy egy települési szintű rendszerbe helyezi azokat, segítve a hatékonyság növelését, valamint a helyi önkormányzatok forrásteremtését és költségvetési megtakarításait. Teszi ezt úgy, hogy egyben elősegíti az EU zöld infrastruktúra stratégiájának települési szintű megvalósítását, fejleszti településeink integrált stratégiai tervezési készségeit. A támogatást adó Európai Unió a zöld város programban elsődlegesen a környezetminőség javítását szándékozik ösztönözni az egészségesebb, klímabarát környezet kialakítása céljából. E beavatkozások egyben a vonzerő és a zöld gazdaság fejlesztésének, a népességmegtartás fontos eszközei is.

A 2021-2027-es időszakban a Kohéziós Alapok mellett az úgynevezett Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) keretében is jelentős források állnak majd rendelkezésre, melyek kifejezetten a zöld és digitális átállást hivatottak elősegíteni. A ZIFFA szerepe ebben az esetben is meghatározó lehet.

Befektetés ösztönzés

A városfejlesztési elképzelések, programok megvalósításának ösztönzéséhez és a beruházók megnyeréséhez a városnak megfelelő befektetés ösztönző politikára, promócióra, tervbemutatókra és városmarketingjének erősítésére van szüksége. Ennek célja a befektetők városba történő vonzása,

megtelepedésük elősegítése, ágazati, vagy területi orientálásuk, valamint információkkal történő ellátásuk. Ennek érdekében szélesíteni szükséges a vállalkozók, befektetők részére nyújtott szolgáltatások körét, s javítani azok színvonalát.

Városmarketing

A kitűzött célok megvalósítása érdekében mind a helyi lakosság és meglévő vállalkozások, mind pedig a potenciális turisták és befektetők irányába kiemelt fontossággal bír városi kommunikáció erősítése. Ennek érdekében szükséges a város marketing és kommunikációs stratégiájának megalkotása, a főbb üzenetek megfogalmazása és erre alapozva a célcsoportok tudatos megszólítása.

Az egyes célcsoportok szükségleteinek, igényeinek megismerése alapján olyan kínálat dolgozható ki, amely a célcsoportok igényeihez leginkább alkalmazkodik. Ugyanakkor az egyes célcsoportok igényei között komoly konfliktusok is lehetnek (pl. ami jó a turistáknak, az zavarhatja a helyi lakosokat; a befektetők vonzása versenyt jelent a már itt lévő vállalkozásoknak, stb.), melyek kezelésére szintén javaslatok tehetők, az eltérő érdekek megfelelő eszközökkel harmonizálhatóak.

Tudatos ingatlan és kapacitásgazdálkodás

Az Önkormányzatnak felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység racionalizálás során felszabaduló ingatlanokkal gazdálkodnia kell. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi, vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására (pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének időpontjáig). Ugyanígy módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása. Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében, amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal mások számára érték teremthető úgy, hogy az önkormányzat számára annak nem jelentkezik közvetlen költsége. Ezzel a jólét pusztán javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális, vagy közösségi értékek létrejötte.

8.2 Az ITS megvalósítása szervezeti kereteinek meghatározása

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény szabályozásának megfelelően Mezőkovácsházán a városfejlesztéssel kapcsolatos döntési jogkörrel a város Képviselőtestülete rendelkezik. A döntés előkészítési feladatokat a Képviselőtestület mellett működő Városfejlesztési bizottság látja el, mely a Szervezeti és Működési Szabályzat értelmében a megbízott főépítésszel együttműködve kidolgozza és előterjeszti a városfejlesztés szempontjából kiemelten fontos és ellenőrzött övezetekben a telekalakítás, építés előírásait tulajdonosi formától függetlenül, e mellett közreműködik a város-, fürdőfejlesztési koncepciók, programok, tervek kialakításában. A bizottság e feladatkörében figyelemmel kíséri továbbá a város-rekonstrukciót, az ingatlanok hasznosítását. A városfejlesztéssel összefüggő döntések végrehajtása a Polgármesteri Hivatalon belül működő Műszaki iroda feladata. Az iroda feladatkörébe tartozik a településfejlesztés, városrendezés mellett a kommunális közszolgáltatások szervezése, környezetvédelemmel és vízgazdálkodással kapcsolatos tevékenységek, valamint többek között a lakásbérbeadás, lakásértékesítés előkészítése, szervezése, az önkormányzati pályázatok kezelése. A műszaki iroda szakemberei irodavezető

irányítása mellett látják el feladatukat. Az önkormányzat feladata a város térbeli és gazdasági fejlődését is nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv módosításának kezdeményezése, jóváhagyása. Az önkormányzat képviselő-testülete az általa megalkotott rendeletek és határozatok révén dönt a fenti célok megvalósítása érdekében a rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, elosztásáról, az egyes pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. A képviselőtestület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző bizottságai is.

Mezőkovácsháza az ITS megvalósítását az Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának jelenlegi szervezeti rendszerére támaszkodva kívánja biztosítani. Az önkormányzat településfejlesztési intézményrendszere a korábbi időszak tapasztalatai alapján alkalmas az ITS-ben foglaltak megvalósítására, a 2021-2027 közötti támogatási időszakra tervezett fejlesztések szervezeti hátterének biztosítására. Önálló Városfejlesztő Társaság létrehozását a város továbbra sem tervezi. Az elmúlt évtizedben számos projekt valósult meg a településen, köztük több tízmilliós költségvetéssel bírók. A pályázatok lebonyolításánál elsősorban a Polgármesteri Hivatal Műszaki Irodájának dolgozói működnek közre, karöltve pénzügyi szakemberekkel, illetőleg az egyes projektekkel érintett intézmények dolgozóival. A sikeresen megvalósult pályázatok bizonyítják a pénzügyi és műszaki szakemberekből álló, lebonyolításért felelős csoport rátermettségét és szakértelmét. A speciális területtel rendelkező pályázatok esetében ugyanakkor mindenképpen külső szakemberek bevonására is szükség lehet.

Az ITS megvalósítása során a döntéshozói szintet Mezőkovácsháza Önkormányzatának képviselő-testülete jelenti. Az önkormányzat szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselő-testület feladata. A döntés előkészítési feladatokat tématerülettől függően a Polgármesteri Hivatal adott szervezeti egységei végzik. A stratégiai menedzsment feladatokat az ITS készítés során felállított Irányító Csoport egyes tagjai viszik tovább, végzik a megvalósítás során is. A stratégiai menedzsment tagjai: Polgármester, Fejlesztésekért felelős alpolgármester, Jegyző, Főépítész, Képviselő-testületi tagok, szakmai bizottságok vezetői. A Stratégiai menedzsment főbb feladatai:

- A városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkező változások figyelemmel kísérése, szükség szerinti beavatkozások megtétele a célokra gyakorolt hatások mérlegelése révén
- A helyi társadalmi és gazdasági igények, lehetőségek és körülmények változásának nyomon követése, változások szükség szerinti bevezetése az ITS-be
- Az operatív menedzsment feladatokat ellátó szint feladatainak meghatározása és végrehajtásának stratégiai szintű felügyelete, eredmények értékelése, szükség szerinti korrekciók kezdeményezése.
- ITS megvalósítási időszakában – partnerségi egyeztetések irányítása, felügyelete
- Szakmai, stratégiai szinten a településközi együttműködések biztosítása

Az ITS-ben körvonalazott fejlesztések további részletes előkészítésének, majd megvalósításának feladatait az operatív menedzsment szervezet látja el, amely a Műszaki iroda munkacsoportját foglalja magában. Főbb feladatai:

- Döntéshozók részére éves beszámoló készítése az ITS megvalósításáról, időközben változó külső és belső tényezőkről, ennek megfelelően szükséges korrekciókról (pl: fejlesztések prioritás sorrendjében bekövetkező változások, ütemezés, pénzügyi tervezés, stb.)
- Az ITS szükség szerinti felülvizsgálata
- Az ITS megvalósítási fázisában a partnerségi egyeztetések szervezése, előkészítése, anyagainak kidolgozása. Ennek keretében a helyi lakosság tájékoztatására (holnap, helyi újság, helyi rádió, tv) alkalmas információk összeállítása. (évente legalább egyszer, jelentősebb események, változások esetén többször.)
- Adminisztratív feladatok ellátása
- Az ITS-ben foglalt fejlesztési elképzelések részletes előkészítésének koordinációja (szükséges tanulmányok, tervek elkészíttetése, pályázati dokumentáció összeállítása)
- A tervezett fejlesztések és időközben a stratégiához illeszkedő új projektekhez további forráslehetőségek (EU-s és befektetői, egyéb) felkutatása
- A fejlesztésekhez kapcsolódó beszerzések és közbeszerzések koordinációja
- A megvételre kijelölt ingatlanok megvásárlásához kapcsolódó feladatok ellátása (pl: szerződések előkészítése)
- A terület előkészítési munkák irányítása (bontások, közműépítési munkák elvégzése, ingatlanrendezéssel kapcsolatos feladatok ellátása az építési telkek kialakítása érdekében),
- A közterületek rendezési munkáinak irányítása (tervek elkészíttetése, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)
- Az Önkormányzat beruházásában megvalósuló egyes létesítmények (pl. közintézmények, szociális lakás stb.) esetében a beruházói feladatok ellátása (terveztetés, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)
- A fejlesztések nyomon követése, a vállalt indikátorok teljesítésének figyelemmel kísérése és biztosítása
- A magánvállalkozások építési tevékenységének koordinálása (javasolt funkciók, beépítési formák megvalósulásának elősegítése)
- A fejlesztések mindenkori pénzügyi egyensúlyának biztosítása (a szükséges pénzforrások megszerzése, pályázatok és projektek elkészítése, esetleges bankhitelek felvétele)

8.3 Településközi koordináció, együttműködési javaslatok

Mezőkovácsháza környező településekkel való kapcsolata napi szinten is jelentős (mindenekelőtt Végegyháza, Kunágota). A járási rendszer 2013-as felállásával szerepe markánsabbá vált, a közeli nagyobb városok (Orosháza) vonzáskörzetét leárnyékoló hatása csökkent az adminisztratív besorolás következtében. Mezőkovácsháza közigazgatási, oktatási, egészségügyi intézményei, kiskereskedelmi létesítményei a környező településeket funkcionálisan kiszolgálják. Mezőkovácsháza és a környező települések között, a Dél-Békési Kistérségi Többcélú Társulása tevékenysége révén ugyancsak erős kötődés alakult ki. Az összehangolt térségi együttműködés megőrzése, további erősítése és tématerületi szélesítése a jövőben kiemelt cél.

Intézményesült településközi együttműködések

A Dél-Békési Kistérség Többcélú Társulás a települési önkormányzatok kapcsolat- és együttműködési rendszerének biztosítása érdekében 2004-ben jött létre Mezőkovácsháza központtal. A Társulás a járási rendszer 2013. január 1. felállításával továbbra is működik. Tevékenysége alapvetően a területfejlesztés, egészségügyi és szociális ellátás területére terjed ki. A kistérségi tagtelepülések megegyeznek a járás településeivel.

Mezőkovácsháza tagja a Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulásnak, amely 2006. márciusában alakult, jelenleg 93 tagot számlál. A tagtelepülések közös célja, hogy a Társulás területén található bezárt, megfelelő műszaki védelemmel nem rendelkező lakossági hulladéklerakókat rekultiválja, valamint korszerű hulladékgazdálkodási rendszer létrehozásával, az újrahasznosítást szolgáló szelektív hulladékgyűjtés és a komposztálás széleskörű elterjesztésével csökkentse a lerakóhelyekre kerülő hulladék mennyiségét.

Projektszintű településközi együttműködések

Mezőkovácsháza városa kiemelt fontosságúnak tartja a nagyobb térségi hatással bíró projektek esetén a környező településekkel való kooperációt. Ilyen jellegű együttműködésre számos példa mutatkozik a 2007-2013 közötti, valamint a 2014-2020 közötti támogatási időszakból is a térségi szintű intézményi (pl: szociális) szolgáltatások biztosítása révén. A projektszintű együttműködések jelentőségét emeli, hogy Mezőkovácsháza fejlesztései a járás többi települését is érintik a környező településekkel való napi kapcsolatok révén, hiszen a járás lakói a városban veszik igénybe a szolgáltatások egy jelentős részét. Természetesen mindez fordítva is igaz, amennyiben egy járási település projektje a járásközpontot, vagy a járás többi települését is érinti.

Mezőkovácsháza a település térségi szerepköréhez igazodva az ITS megvalósítása során is fenn kívánja tartani, lehetőség szerint erősíteni és szélesíteni a környező településekkel már jelenleg is meglévő, különböző tématerületeket felölelő intézményesült együttműködéseit. A fent említettek szerint továbbra is kiemelt fontosságúnak tartja a térségi hatással bíró projektek esetén a környező településekkel való projekt szintű együttműködéseket.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia végrehajtása során a tervezés során megkezdett térségi egyeztetéseket különböző információs csatornákon keresztül a város továbbra is elvégzi, amelyek biztosítják, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez kapcsolódó fejlesztések, beavatkozások összhangban legyenek a járás és a környező települések stratégiáival és tervezett projektjeivel.

8.4 Monitoring rendszer kialakítása

8.4.1 Az output és eredmény indikátorok meghatározása

A stratégia tervezése számos olyan feltevésen alapszik, amelyek a jelenlegi információk birtokában helyesnek és megalapozottnak tűnnek, s így sokkal alaposabban rájuk a stratégiai célokat és az azok

elérése érdekében hozott intézkedéseket. Ugyanakkor részint a külső és a belső környezet (pl. gazdasági, szabályozási környezet) folytonos változásai miatt a célok teljesülése, az elvárt eredmények és hatások létrejötte nem tekinthető automatikusnak. A hatásmechanizmusokat számos olyan tényező befolyásolja, amit jelenleg nem vagy csak hiányosan ismerünk, illetve amelyek befolyásolhatósága a stratégia megvalósítását menedzselő szervezet számára erősen korlátozott.

Mindezekből adódóan a stratégia sikeres megvalósítása elképzelhetetlen egy olyan visszacsatolási mechanizmus nélkül, amely alapján a stratégia-alkotási folyamat minden pontján újból és újból beavatkozhatunk, elvégezve a szükséges korrekciókat. E visszacsatolást a monitoring rendszer biztosítja. Alapja a megvalósításra vonatkozó folyamatos adatgyűjtés, információgyűjtés, ami alapján ellenőrizni tudjuk, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, várható-e a tervezett hatások elérése. Ha ennek során kiderül, hogy a szándékoltól eltérően haladnak a folyamatok, s a célok várhatóan nem, vagy csak részben teljesülnek, akkor a monitoring rendszer feltárja az eltérés okait is, s ezzel lehetőséget teremt a döntéshozók számára, hogy beavatkozzanak a folyamatokba. Az eltérés jellegétől és mértékétől függ a szükséges korrekciós intézkedés, pl. módosítani szükséges a tevékenységek menetét, a stratégia végrehajtásának mikéntjét, a szervezeti kereteket, a feladatokhoz rendelt erőforrásokat. Ha a korrekció a meglévő tervek keretein belül nem végezhető el, akkor a tervek, de végső soron a stratégiai célok korrekciójára is sor kerülhet. E logikából következik, hogy a monitoring rendszer elsődlegesen a stratégiáért felelős menedzsment eszköze a megvalósítás kontrolljában, ami csak akkor tölti be funkcióját, ha azt folyamatosan működtetik.

A stratégia megvalósulásának nyomon követése, ezen belül a célok elérésének megbízható ellenőrzése csak akkor lehetséges, ha biztosított a célok mérhetősége. A 2007-2013-as, valamint a 2014-2020-as támogatási időszak egyik fontos tapasztalata, hogy a célok megvalósításának méréséhez szükséges adatok nem, vagy korlátozottan állnak a települések rendelkezésére, így a stratégia menedzselésének egyik fontos eszköze nem áll a települések rendelkezésére. Mivel a 2021-2027 közötti támogatási időszakban az eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ezért a stratégiában megfogalmazott valamennyi célhoz objektíven ellenőrizhető mutatókat, indikátorokat rendelünk. A monitoring rendszer hatékony működésének alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet kialakítása. Az indikátorok meghatározása az alábbi alapelvek mentén történt:

- legyen specifikus, azaz konkrétan az adott célhoz kapcsolódjon
- legyen objektíven mérhető, egyértelmű
- legyen hozzáférhető (beszerzése / előállítása reális költségigényű)
- adjon releváns információt az előrehaladásról a stratégiai menedzsment számára
- egy célhoz több indikátor is kapcsolódhat, de a különböző célok indikátorai különbözőek
- az indikátoroknak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell
- vonatkoznia és alkalmasnak kell lennie az időbeli nyomon követésre

Az indikátorok definícióját az alábbi táblázat összegzi, amelyben egyben azok forrását (mérési módját és gyakoriságát) is meghatározásra kerül. Az indikátorok beszerzése (mérése, előállítása) az operatív menedzsment feladata. Az eredményorientáltság erősítése a 2021—2027 közötti EU-s támogatási időszak kohéziós politikájának egyik kiemelt célja, így az eredmények mérése az előző időszakénál hangsúlyosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén. Az alkalmazott indikátorok fajtái:

- **Eredményindikátorok:** Ezen indikátorokat a tematikus célok eredményeinek meghatározásához alkalmaztuk, meghatározásuk során az operatív programok eredményindikátorait vettük alapul.
- **Kimeneti (output) indikátorok:** Az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra az output jellegű mutatók. A tervezés során ezeket beépítettük a monitoring mutatók közé.

Az indikátorok a középtávú célok elérését mérik, így eredmény jellegűek. Célértékük meghatározása a várhatóan bevonható források nagyságrendi becslése alapján történt meg, melyet a következő táblázatok mutatnak. Ezzel kapcsolatban fontos kiemelni, hogy a stratégia megvalósításához rendelkezésre álló forrás mennyisége, valamint pl. a támogatásokból elérhető források tematikus (ágazati) összetétele sem ismert, ezért az indikátorok célértékei elsősorban a település törekvéseit szeretnék kifejezni, valamint az ITS végrehajtásának értékelését hivatottak segíteni, nem pedig „vállalásként” értelmezendő értékek. Fontos kihangsúlyozni azt is, hogy a jelenleg rendelkezésre álló anyagok és ismeretek alapján meglehetősen nehézkes az indikátorokhoz tartozó bázisértékek meghatározása és az alapján a célértékek pontosítása. Ezek pótlása, kiegészítése feltétlenül szükséges a későbbiek során az ITS monitorozása, első éves felülvizsgálata során, hiszen a monitoring és értékelési rendszer, így a bázis és célértékek végleges meghatározása akkor lehetséges, ha a stratégiában megfogalmazott projektek műszaki és tartalmi előkészítettsége eljut abba a fázisban, hogy a hozzájuk kapcsolódó eredmények, hatások és outputok azonosíthatóak és számszerűsíthetőek legyenek.

Tematikus cél	Javasolt eredmény indikátor	Mértékegység	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
T1: Egyenlő hozzáférést biztosító minőségi humán- és közösségi szolgáltatási infrastruktúra megteremtése	A fejlesztett közszolgáltatásokkal érintett lakosság	fő	Önkormányzati adatszolgáltatás	Évente
T2: Harmonikus, klímabarát kisvárosi környezet kialakítása	Árvízvédelmi intézkedésekkel érintett lakosság	fő	Önkormányzati adatszolgáltatás	Évente
T3: Fenntartható, környezetbarát helyi infrastruktúra megteremtése	Becsült üvegházhatású gázkibocsátások	CO2t/év	Önkormányzati adatszolgáltatás	Évente
T4: Integráló és szolidáris város feltételrendszerének megteremtése	Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	fő	Önkormányzati adatszolgáltatás	Évente
T5: Vállalkozásbarát gazdasági környezet kialakítása	A KMR és a kevésbé fejlett régiók közsféra adatai nélkül számított foglalkoztatási rátáinak (20-64 évesek) különbsége	%	ÁFSZ statisztika, Munkaügyi Központ statisztika	Évente
T6: A „vendégmarasztaló város” infrastrukturális hátterének biztosítása	Idegenforgalmi adóbevétel növekedése	%	KSH, Tourinform	Évente

18. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai

Projektek megnevezése	Javasolt output indikátor	Előzetes tervérték	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
Akcióterületi projektek				
Táncsics u. 26. alatti ingatlan fejlesztése	Jobb energiahatékonyságú középületek	Nem releváns	m2	Évente
Táncsics u. 19. alatti ingatlan fejlesztése	Jobb energiahatékonyságú középületek	Nem releváns	m2	Évente
Települési identitást erősítő helyi közösségépítő programok	Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	Nem releváns	fő	Évente
Hősök tere 6., szolgáltató központ korszerűsítése	Jobb energiahatékonyságú középületek	Nem releváns	m2	Évente
Zöldfelületek korszerűsítése (Hősök tere)	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra	Nem releváns	ha	Évente
Közterületek megújítása (Árpád u., Árpád köz stb.)	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra	Nem releváns	ha	Évente
Mozi épületének korszerűsítése	Jobb energiahatékonyságú középületek	Nem releváns	m2	Évente
Művelődési ház korszerűsítése, funkcióváltással	Jobb energiahatékonyságú középületek	Nem releváns	m2	Évente
Polgármesteri hivatal informatikai	Fejlesztéssel érintett épület területe	Nem releváns	m2	Évente

korszerűsítése, villamoshálózat fejlesztése				
Kegyeleti infrastruktúra fejlesztése, temető rendezés, parkrendezés	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra	Nem releváns	ha	Évente
Szálláshely fejlesztése (pl. kemping, ifjúsági tábor)	Létrejött szálláshely kapacitás	Nem releváns	fő	Évente
Strandfürdő fejlesztése	Fejlesztéssel érintett fürdők száma	Nem releváns	db	Évente
Parkerdő megújítása, fejlesztése	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöld infrastruktúra	Nem releváns	ha	Évente
Barnamezős területek hasznosítása (pl. Vágóhíd)	Támogatott vállalkozások (ebből: mikro-, kis-, közép-, nagyvállalkozás)	Nem releváns	db	Évente
Ipari park infrastruktúrájának további fejlesztése, épületek teljes felújítása	Támogatott vállalkozások (ebből: mikro-, kis-, közép-, nagyvállalkozás)	Nem releváns	db	Évente
Szociális ERFA típusú épület és infrastrukturális fejlesztések	Az új vagy korszerűsített szociális lakások kapacitása	Nem releváns	fő	Évente
Szociális ESZA típusú szolgáltatások	Megvalósított vármegyei és szemléletformáló és tudatosságnövelő programok száma	Nem releváns	db	Évente
Kulcsprojektek				
Árpád u - Alkotmány u körforgalom	Átépített vagy korszerűsített közutak	Nem releváns	km	Évente

kialakítása	hossza – nem TEN-T			
Hálózatos projektek				
Belterületi utak korszerűsítése	Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	Nem releváns	km	Évente
Külterületi utak építése	Átépített vagy korszerűsített közutak hossza – nem TEN-T	Nem releváns	km	Évente
Kerékpárút fejlesztés	Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	Nem releváns	km	Évente
Vízközmű infrastruktúra fejlesztése	Fejlesztéssel érintett infrastruktúra hossza	Nem releváns	km	Évente
Szennyvíztelep korszerűsítése	Fejlesztéssel terület nagysága	Nem releváns	m ²	Évente
Egyéb projektek				
Térségi kulturális programok lebonyolítása	Térségi programok résztvevőinek száma	Nem releváns	fő	Évente
Településmarketing	Településmarketing tevékenységek száma	Nem releváns	db	Évente
Épületek helyi védelem alá helyezése, épület infrastruktúra állagmegóvása	Védetté nyilvánított épületek száma	Nem releváns	db	Évente
Napközi, konyha energetikai, gépészeti korszerűsítés	Jobb energiahatékonyágú középületek	Nem releváns	m ²	Évente

Határmenti együttműködési és képzési programok, pilot projektek	Térségi programok résztvevőinek száma	Nem releváns	fő	Évente
---	---------------------------------------	--------------	----	--------

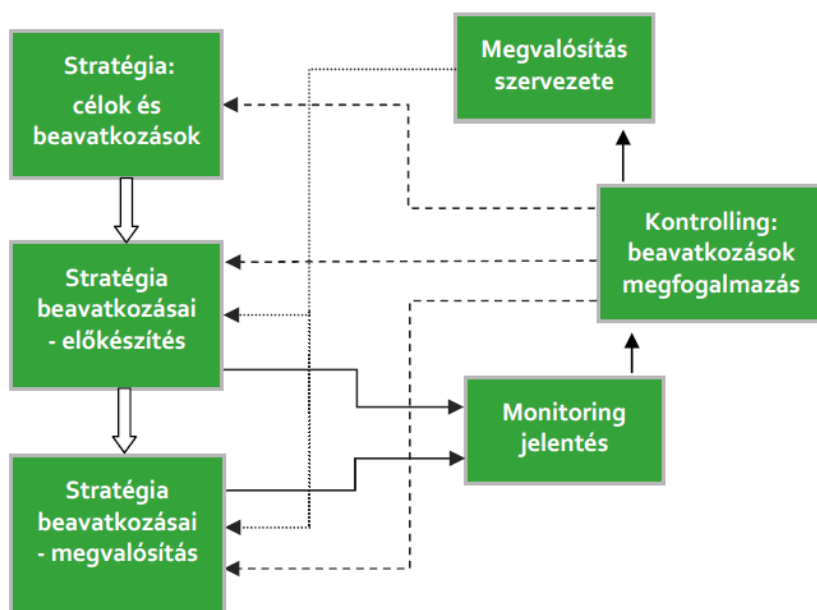
19. táblázat: A fejlesztések (beavatkozások) output indikátorai

8.4.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be. Fontos, tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring:

- felelőset
- kivitelezőjét
- gyakoriságát
- formai elvárásait
- a visszacsatolás módját

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett (7-éves) felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdokumentuma is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is figyelembe kell venni. A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegezi.

16. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása (Forrás: Mezőkovácsháza felülvizsgált ITS-e, 2017)

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti a www.mezokovacshaza.hu elérhetőségű honlapján, ahol lehetőséget biztosít az észrevételek

visszacsatolására is. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére

A monitoring folyamat szervezete:

- Képviselőtestület: a képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket
- Szakmai Bizottságok: javaslatot tesz a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra
- Monitoring bizottság: negyedéves rendszerességgel felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja a negyedéves, illetve az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán; a monitoring bizottság tagjai:
 - Polgármester
 - A testületi bizottsági elnökök
 - Főépítész
 - A településen működő civil szakmai támogató csoport vezetője
 - Egyéb civil szervezetek
 - Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet képviselője
- Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet – monitoring felelős: a végrehajtó szervezeten belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy negyedéves, illetve éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a monitoring bizottság vezetője felé továbbítja.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok

- Negyedéves monitoring jelentés: a jelentést az operatív végrehajtó szervezet monitoringért felelős munkatársa készíti és egyezteti a szervezet vezetőjével. A Monitoring Bizottság a jelentést minden esetben elfogadja, és saját hatáskörében döntéseket hoz a megvalósítással kapcsolatban. Szükség szerint – a monitoring bizottság javaslatai alapján – a jelentést az illetékes szaktanárságok, illetve a képviselőtestület is megtárgyalják, és meghozzák a szükséges döntéseket. A jelentés tartalma kiterjed:
 - a beavatkozások előkészítő feladatainak előrehaladására,
 - a beavatkozások megvalósításának előrehaladására,
 - a stratégia megvalósításának előrehaladására; célok megvalósulása,
 - a különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítására,
 - javaslatok megfogalmazására, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is.

- Éves monitoring jelentés: az éves jelentés elkészítéséért, hasonlóan a negyedéves jelentésekhez, az operatív végrehajtó testület felel. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:
 - A megvalósítás szervezeti keretei
 - A megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, azok előrehaladása és értékelése
 - A megvalósítás folyamatainak javítása érdekében fogantatosított intézkedések leírása és értékelése
 - A stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok
 - A megvalósításra fordított pénzügyi források
 - A szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is
 - A következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása
 - Melléklet: A negyedéves jelentések összefoglalása és értékelése

- Értékelő lapok: a különböző értékelő lapok szerepe, hogy az egyes tevékenységek kapcsán a tervezett beavatkozások előrehaladása, az azokkal kapcsolatos problémák a lehető legobjektívebb módon megítélhetők legyenek. A formalizált értékelő lapok le kell, fedjék a célokat, a beavatkozásokat, valamint az indikátorokat is. Az értékelő lapok a negyedéves és éves jelentések mellékletét képezik.

1. MELLÉKLET: MEZŐKOVÁCSHÁZA VÁROS KÉPVISELŐ- TESTÜLETÉNEK 332/2015. (IX.24.) SZ. KT. HATÁROZATA A VÁROS 2014-2020-AS IDŐSZAKRA VONATKOZÓ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK ELFOGADÁSÁRÓL

Mezőkovácsházi Polgármesteri Hivatal

5801 Mezőkovácsháza, Árpád u. 176.

☎: 68 / 381 – 011; 📠: 68 / 381 – 656;

19/2015. sz. kt.

K I V O N A T

a Képviselő-testület 2015. szeptember 24-i nyílt ülésén készült jegyzőkönyvéből

A Képviselő-testület 8 igen szavazattal – ellenszavazat és tartózkodás nélkül – az alábbi határozatot hozta: (A döntéshozatalban résztvevő, jelenlévő képviselők száma: 8 fő.)

Tárgya: Integrált Településfejlesztési Stratégia dokumentumainak elfogadása

332/2015. (IX. 24.) sz. kt. határozat

Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a település Integrált Településfejlesztési Stratégiája egyeztetése során beérkezett véleményeket és a vélemények alapján átdolgozott stratégiát megismerte, azokat elfogadja.

A Képviselő-testület a „Mezőkovácsháza Integrált Településfejlesztési Stratégiája - Megalapozó vizsgálat” és a „Mezőkovácsháza Integrált Településfejlesztési Stratégiája” megnevezésű dokumentumokat a határozat melléklete szerint elfogadja.

A képviselő-testület felkéri a polgármestert, hogy az elfogadott dokumentumokat az önkormányzat honlapján tegye közzé, majd az elfogadásról és közzétételről tájékoztassa az egyeztetésben részt vett szervezeteket.

Határidő: - honlapon történő megjelentetés: azonnal
- résztvevők tájékoztatása: 5 napon belül

Felelős: Varga Gusztáv
polgármester

Varga Gusztáv sk.
polgármester

Dr. Szilbereisz Edit sk.
jegyző

Mezőkovácsháza, 2015. október 6.

Csepreghy Elemér sk.
alpolgármester

Papp Zoltán sk.
jkv. hitelesítő

A kivonat hitelétül:

Ilona
Kiss Ilona
főmt.